EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 13.6.2025
COM(2025) 308 final

ANNEX 6

BIJLAGE

bij

Voorstel voor een besluit van de Raad

betreffende de ondertekening, namens de Europese Unie, van een breed pakket overeenkomsten ter consolidatie, verdieping en uitbreiding van de bilaterale betrekkingen met de Zwitserse Bondsstaat en betreffende de voorlopige toepassing van de Overeenkomst betreffende de voorwaarden voor de deelname van de Zwitserse Bondsstaat aan het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma

OVEREENKOMST
TUSSEN DE EUROPESE UNIE
EN DE ZWITSERSE BONDSSTAAT
INZAKE ELEKTRICITEIT

DE EUROPESE UNIE, hierna “de Unie” genoemd,

en

DE ZWITSERSE BONDSSTAAT, hierna “Zwitserland” genoemd,

hierna de “overeenkomstsluitende partijen” genoemd,

GEZIEN de bestaande bijzonder nauwe integratie van de elektriciteitssystemen van de Unie en Zwitserland en het feit dat Zwitserland deel uitmaakte van de groep Europese landen die grensoverschrijdende handel in elektriciteit in Europa hebben ontwikkeld op basis van samenwerking tussen transmissiesysteembeheerders, teneinde te profiteren van de voordelen van gedeelde energiebronnen;

EROP WIJZEND dat de afgelopen twee decennia in de Unie een fijnmazig rechtskader is gecreëerd om een efficiënte interne elektriciteitsmarkt te organiseren met mechanismen voor de handel in elektriciteit, zoals een Unie-brede marktkoppeling, ter vervanging van het vroegere samenwerkingskader;

ERKENNEND dat het ontbreken van de toepassing van de regels van de Unie voor de handel in elektriciteit en de voorzieningszekerheid in Zwitserland, en het daaruit voortvloeiende ontbreken van Zwitserland bij gezamenlijke handelsregelingen, platforms en coördinatieorganen die onder het Unierecht vallen, de samenwerking op het gebied van elektriciteit tussen de overeenkomstsluitende partijen ook wat de voorzieningszekerheid betreft voor steeds grotere uitdagingen heeft gesteld, wat heeft geleid tot marktinefficiënties, hogere transactiekosten, rechtsonzekerheid en een gebrek aan betrouwbaarheid bij de uitwisseling van elektriciteit, met extra kosten voor afnemers van elektriciteit tot gevolg;

BENADRUKKEND dat deze overeenkomst, rekening houdend met de bestaande fysiek nauwe integratie van het Zwitserse elektriciteitssysteem in het Europese elektriciteitssysteem, bedoeld is om de wederzijdse samenwerking in de elektriciteitssector te versterken, de deelname van Zwitserland aan alle onder het Unierecht vallende handelsregelingen, platforms en gemeenschappelijke coördinatieorganen mogelijk te maken, de grensoverschrijdende handel in elektriciteit te bevorderen, de economische efficiëntie en het sociale welzijn te vergroten, de voorzieningszekerheid te versterken, de stabiliteit van het net te vergroten en de overgang naar een broeikasgasneutraal energiesysteem in Europa tegen 2050 te vergemakkelijken, tot wederzijds voordeel van Zwitserland en de Unie;

GEZIEN het feit dat de deelname van Zwitserland aan de interne elektriciteitsmarkt van de Unie de integratie van Zwitserland vereist op een wijze die dezelfde rechten en verplichtingen voor de overeenkomstsluitende partijen waarborgt. Dit vereist op zijn beurt passende regels inzake een gelijk speelveld om een open en eerlijke concurrentie tussen de verdragsluitende partijen te waarborgen, met inbegrip van relevante regels inzake mededinging, milieu en de productie van hernieuwbare energie;

EROP WIJZEND dat nauwe samenwerking tussen de overeenkomstsluitende partijen en hun autoriteiten noodzakelijk is voor de juiste interpretatie en toepassing van de regels van de interne elektriciteitsmarkt en voor een grotere regionale netstabiliteit en voorzieningszekerheid, met name in tijden van een energiecrisis;

BENADRUKKEND dat de overeenkomstsluitende partijen bij hun samenwerking in het kader van deze overeenkomst veel belang hechten aan de zekerheid van de elektriciteitsvoorziening en dat een belangrijk doel van deze overeenkomst erin bestaat betrouwbare regels vast te stellen die garanderen dat beide overeenkomstsluitende partijen ook in tijden van een energiecrisis elektriciteit zullen blijven uitwisselen, op basis van duidelijke regels, zodat zij wederzijds kunnen vertrouwen op elektriciteitsstromen, waardoor de kosten voor de elektriciteitsgebruikers worden verlaagd;

ERKENNEND dat fysieke langlopende grensoverschrijdende capaciteitsreserveringen het beginsel van toegang van derden, zoals vastgelegd in de regels inzake de elektriciteitsmarkt van de Unie, beperken en dat de behandeling van historische contracten voor fysieke langlopende reserveringen met derde landen complexe juridische vragen kan oproepen, moet deze overeenkomst rechtszekerheid bieden over de geleidelijke afschaffing van dergelijke reserveringen en over de regeling die in de overgangsperiode van toepassing is;

GEZIEN de voordelen van grensoverschrijdende handel in elektriciteit en het stimuleren van investeringen voor een kostenefficiënte, schone en zekere elektriciteitsvoorziening in de Unie en Zwitserland;

ERKENNEND dat staatseigendom van elektriciteitsinfrastructuur een legitieme politieke keuze kan zijn;

STREVEND NAAR versterking en verdieping van de deelname van Zwitserland en zijn ondernemingen aan de interne markt van de Unie, waaraan Zwitserland op basis van deze overeenkomst deelneemt;

ERKENNEND dat de goede werking en homogeniteit op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, gelijke concurrentievoorwaarden tussen Zwitserse ondernemingen en ondernemingen in de Unie vereist op basis van materiële en procedurele regels die gelijkwaardig zijn aan die welke op de interne markt van toepassing zijn op het gebied van staatssteun;

OPNIEUW BEVESTIGEND de autonomie van de overeenkomstsluitende partijen en de rollen en bevoegdheden van hun instellingen en, wat Zwitserland betreft, de eerbiediging van de beginselen die voortvloeien uit zijn grondwettelijke orde, met inbegrip van directe democratie, de scheiding der machten en het federalisme;

OVERWEGENDE dat de Unie en Zwitserland gebonden zijn door talrijke bilaterale overeenkomsten op verschillende gebieden, die voorzien in specifieke rechten en verplichtingen die in bepaalde opzichten vergelijkbaar zijn met die waarin de Unie voorziet;

HERINNEREND AAN het feit dat deze bilaterale overeenkomsten tot doel hebben het concurrentievermogen van Europa te vergroten en nauwere economische banden tussen de overeenkomstsluitende partijen tot stand te brengen, op basis van gelijkheid, wederkerigheid en het algemene evenwicht tussen hun voordelen, rechten en verplichtingen;

VASTBESLOTEN de deelname van Zwitserland aan de interne markt van de Unie te versterken en te verdiepen, op basis van dezelfde regels als die welke gelden voor de interne markt, met behoud van hun onafhankelijkheid en die van hun instellingen en, wat Zwitserland betreft, eerbiediging van de beginselen die voortvloeien uit de directe democratie, het federalisme en het sectorale karakter van zijn deelname aan de interne markt;

OPNIEUW BEVESTIGEND dat de bevoegdheid van het Zwitserse federale hooggerechtshof en alle andere Zwitserse rechtbanken, alsmede die van de rechtbanken van de lidstaten en van het Hof van Justitie van de Europese Unie om de overeenkomst in individuele gevallen uit te leggen, behouden blijft;

ZICH BEWUST van de noodzaak om uniformiteit te waarborgen op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland zowel nu als in de toekomst deelneemt,

ZIJN ALS VOLGT OVEREENGEKOMEN:

DEEL I

ALGEMENE BEPALINGEN

ARTIKEL 1

Doel

1. Deze overeenkomst heeft tot doel de deelname van Zwitserland aan de interne elektriciteitsmarkt van de Unie mogelijk te maken door te zorgen voor de uniforme toepassing van de regels van de interne elektriciteitsmarkt, waar nodig aangepast, onder de in deze overeenkomst vastgestelde voorwaarden.

2. In dit verband heeft deze overeenkomst tot doel:

a) te garanderen dat alle marktdeelnemers gelijke toegang hebben tot zowel de elektriciteitsmarkten van de Unie als die van Zwitserland, met inbegrip van toegang tot gezamenlijke handelsregelingen, platforms en coördinatieorganen;

b) te bevorderen dat de grensoverschrijdende elektriciteitshandel tot wederzijds voordeel van de Unie en Zwitserland wordt gestimuleerd, onder meer door een betere toewijzing en beter beheer van de capaciteit van het transmissiesysteem, met name op interconnectoren;

c) te zorgen voor de stabiliteit van het regionale elektriciteitsnet en van de aansluiting van het Zwitserse elektriciteitssysteem op het geïnterconnecteerde systeem van de Unie;

d) te zorgen voor een hoge mate van voorzieningszekerheid;

e) te zorgen voor de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor elektriciteit;

f) te zorgen voor een grotere en snellere toename van het aandeel van uit hernieuwbare energiebronnen opgewekte elektriciteit en een hoog niveau van milieubescherming in de elektriciteitssector, om de transitie naar een broeikasgasneutraal energiesysteem in Europa tegen 2050 te vergemakkelijken;

g) te zorgen voor een betere samenwerking tussen de overeenkomstsluitende partijen, hun respectieve regulerende instanties en exploitanten in de elektriciteitssector.

ARTIKEL 2

Toepassingsgebied

1. Deze overeenkomst is van toepassing op de elektriciteitssector wat betreft de opwekking, transmissie, distributie, handel en levering van elektriciteit.

2. Deze overeenkomst is ook van toepassing op aangelegenheden die rechtstreeks verband houden met de elektriciteitssector, zoals uiteengezet in deze overeenkomst.

ARTIKEL 3

Non-discriminatie

De overeenkomstsluitende partijen verbinden zich ertoe geen discriminerende maatregelen te treffen in het kader van de toepassing van deze overeenkomst.

DEEL II

REGELS BETREFFENDE DE DEELNAME AAN DE INTERNE ELEKTRICITEITSMARKT

ARTIKEL 4

Regels voor de elektriciteitssector

Zwitserland past de in bijlage I vermelde rechtshandelingen voor de elektriciteitssector toe.

ARTIKEL 5

Zwitserse transmissiesysteembeheerder

1. Onverminderd de bepalingen inzake de ontvlechting van transmissiesysteembeheerders (hierna “TSB’s” genoemd) in de in bijlage I vermelde rechtshandelingen, mag geen enkele bepaling van deze overeenkomst worden uitgelegd als een beletsel voor Zwitserse overheidsinstanties, zoals kantons en gemeenten, om een directe of indirecte meerderheid in de beheerder van het Zwitserse transmissiesysteem te hebben.

2. Niets in deze overeenkomst belet ondernemingen die actief zijn in de elektriciteitssector om een directe of indirecte meerderheid in de Zwitserse TSB te bezitten binnen de grenzen van de bepalingen inzake ontvlechting van TSB’s in de in bijlage I vermelde rechtshandelingen.

ARTIKEL 6

Zwitserse distributiesysteembeheerders

Onverminderd de bepalingen inzake de ontvlechting van distributiesysteembeheerders in de in bijlage I vermelde rechtshandelingen, mag geen enkele bepaling van deze overeenkomst worden uitgelegd als een beletsel voor Zwitserse overheidsinstanties, zoals kantons of gemeenten, om:

a) volledig eigenaar te zijn van of een direct of indirect meerderheidsbelang te hebben in Zwitserse distributiesysteembeheerders;

b) hun netbeheerders en entiteiten voor de opwekking of levering publiekrechtelijk te organiseren.

ARTIKEL 7

Zwitserse universele dienst

1. Geen enkele bepaling van deze overeenkomst mag worden uitgelegd als een beletsel voor Zwitserland om maatregelen ter bescherming van de consument vast te stellen die voorzien in een recht voor huishoudens en ondernemingen onder een bepaalde consumptiedrempel om in aanmerking te komen voor een universele dienst, met inbegrip van de diensten van een noodleverancier overeenkomstig de bepalingen van de in bijlage I vermelde rechtshandelingen.

2. Deze overeenkomst mag niet worden uitgelegd als een beletsel voor prijsregulering voor de universele dienst overeenkomstig de bepalingen van de in bijlage I vermelde rechtshandelingen.

ARTIKEL 8

Overgangsregeling voor bestaande langlopende capaciteitsreserveringen
op interconnectoren bij de Zwitserse grenzen

1. Met het oog op de naleving van het beginsel van niet-discriminerende toegang tot het net worden de bestaande langlopende capaciteitsreserveringen op interconnectoren tussen Zwitserland en Frankrijk, zoals vastgesteld in de contracten die vóór 1 januari 2002 zijn gesloten en die zijn vermeld in deel B van bijlage II, met de inwerkingtreding van deze overeenkomst opgeheven. Aan de houders van die contracten wordt een financiële compensatie toegekend voor een overgangsperiode die zeven jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst afloopt, maar in elk geval eindigt op de einddatum van het respectieve in deel B van bijlage II vermelde bestaande contract indien dat contract eerder afloopt Wijzigingen in de in deel B van bijlage II vermelde contracten laten de opheffing van langlopende capaciteitsreserveringen of de overgangsperiode onverlet.

2. In deel A van bijlage II worden de beginselen van de financiële compensatie en de taken van de nationale regelgevende instanties (hierna “NRI’s” genoemd) in verband met de compensatie en de financiering ervan uiteengezet.

3. In afwijking van lid 1 worden de capaciteitsreserveringen met betrekking tot grensoverschrijdende waterkrachtinstallaties met een kleiner volume aan capaciteitsreservering, van niet meer dan 65 MW, zoals vermeld in deel C van bijlage II, behouden gedurende een overgangsperiode die 15 jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst afloopt, maar in elk geval eindigt op de einddatum van de respectieve bestaande concessie indien de concessie eerder afloopt, en worden zij daarna verwijderd.

ARTIKEL 9

Voorzieningszekerheid en reserves

1. De overeenkomstsluitende partijen hechten bij hun samenwerking in het kader van deze overeenkomst een groot belang aan de zekerheid van de elektriciteitsvoorziening. Om de werking van de elektriciteitsmarkten te waarborgen en ervoor te zorgen dat elektriciteit stroomt naar waar die het meest nodig is, blijven grensoverschrijdende interconnectoren open, ook in tijden van een elektriciteitscrisis, in overeenstemming met deze overeenkomst. Maatregelen die de zekerheid van de elektriciteitsvoorziening in gevaar brengen, met name in het geval van een elektriciteitscrisis, moeten worden vermeden, met name interventies zoals onnodige beperkingen van grensoverschrijdende elektriciteitsstromen.

2. Zwitserland kan de nodige, evenredige en niet-verstorende maatregelen nemen om de zekerheid van de elektriciteitsvoorziening te waarborgen, met name door elektriciteitsreserves aan te leggen en aan te houden, voor zover deze verenigbaar zijn met deze overeenkomst.

3. Bij de beoordeling van zijn nationale toereikendheid van de elektriciteitsvoorziening kan Zwitserland aannamen doen waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van de nationale vraag naar en het nationale aanbod van elektriciteit, met inbegrip van die specifieke kenmerken die voortvloeien uit het feit dat Zwitserland geen lidstaat van de Unie is, of uit elementen die bijzonder relevant kunnen zijn voor de voorzieningszekerheid in Zwitserland, zoals een verminderde beschikbaarheid van kernenergie en gas voor elektriciteitsopwekking in de buurlanden, mits dergelijke punten op een evenredige en redelijke wijze in aanmerking worden genomen.

4. Om de doeltreffendheid van de regels inzake staatssteun voor toereikendheid van de elektriciteitsopwekking in het kader van deze overeenkomst te waarborgen en rekening te houden met de nieuwe mogelijkheden om elektriciteit uit te wisselen op basis van bindende regels na de inwerkingtreding van deze overeenkomst, mag staatssteun voor toereikendheidsreserves die vóór de inwerkingtreding van deze overeenkomst is verleend en die niet verenigbaar is met deze overeenkomst, niet langer duren dan zes jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst.

ARTIKEL 10

Deelname van Zwitserland aan instellingen en andere organen

1. Zwitserland en de betrokken Zwitserse actoren nemen deel aan instellingen, comités, regio's, regelingen, platforms, initiatieven en andere soortgelijke organen die in het kader van deze overeenkomst relevant zijn.

2. Met name:

a) de Zwitserse NRI neemt deel aan het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators (hierna "ACER" genoemd);

b) de Zwitserse TSB neemt deel aan het Europees netwerk van transmissiesysteembeheerders voor elektriciteit (hierna "ENTSB-E" genoemd);

c) de Zwitserse distributiesysteembeheerders nemen deel aan de Europese entiteit voor distributiesysteembeheerders (hierna "EU-DSB-entiteit" genoemd).

3. De details van de deelname van Zwitserland zijn in de bijlagen opgenomen.

ARTIKEL 11

Exploitatie van energiebronnen en eigendom van opwekkingsinstallaties

1. Zwitserland behoudt het recht om de voorwaarden te bepalen voor de exploitatie van zijn energiebronnen, met inbegrip van het gebruik van waterkracht, binnen de grenzen van het toepasselijke recht uit hoofde van deze overeenkomst, alsook het recht om te kiezen tussen verschillende energiebronnen en de algemene structuur van zijn energievoorziening.

2. Niets in deze overeenkomst vormt een beletsel voor staatseigendom van opwekkingsinstallaties, met inbegrip van de opwekking van waterkracht, door overheidsinstanties, binnen de grenzen van de toepasselijke elektriciteitswetgeving.

DEEL III

STAATSSTEUN

ARTIKEL 12

Doelstellingen van de bepalingen inzake staatssteun

1. De doelstellingen van dit deel zijn te zorgen voor gelijke concurrentievoorwaarden voor ondernemingen in de Unie en Zwitserland op de onder deze overeenkomst vallende gebieden van de interne markt en de goede werking van de interne markt te waarborgen door materiële en procedurele regels inzake staatssteun vast te stellen.

2. In dit deel en de bijlagen daarbij worden noch het toepassingsgebied, noch de doelstellingen van deze overeenkomst, gewijzigd.

ARTIKEL 13

Staatssteun

1. Behoudens de afwijkingen waarin deze overeenkomst voorziet, is staatssteun die door Zwitserland of een lidstaat van de Unie wordt toegekend, of in welke vorm ook met staatsmiddelen wordt bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of de productie van bepaalde goederen vervalst of dreigt te vervalsen, onverenigbaar met de goede werking van de interne markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de overeenkomstsluitende partijen binnen het toepassingsgebied van deze overeenkomst ongunstig beïnvloedt.

2. Met de goede werking van de interne markt zijn verenigbaar:

a) steunmaatregelen van sociale aard aan individuele verbruikers op voorwaarde dat deze worden toegepast zonder onderscheid naar de oorsprong van de desbetreffende producten;

b) steunmaatregelen tot herstel van schade veroorzaakt door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen;

c) de maatregelen zoals uiteengezet in deel A van bijlage III.

3. Als verenigbaar met de goede werking van de interne markt kunnen worden beschouwd:

a) steunmaatregelen ter bevordering van de economische ontwikkeling van streken waarin de levensstandaard abnormaal laag is of waar een ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst;

b) steunmaatregelen ter bevordering van de verwezenlijking van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang of van gemeenschappelijk belang voor de overeenkomstsluitende partijen of om een ernstige verstoring in de economie van een lidstaat van de Unie of Zwitserland op te heffen;

c) steunmaatregelen ter bevordering van de ontwikkeling van bepaalde economische activiteiten of van bepaalde economische gebieden, waarbij die steun de handelsvoorwaarden niet negatief beïnvloedt in een mate die strijdig is met de belangen van de overeenkomstsluitende partijen;

d) steunmaatregelen ter bevordering van de cultuur en de instandhouding van het culturele erfgoed, waarbij die steun de handelsvoorwaarden en mededinging niet negatief beïnvloedt in een mate die strijdig is met de belangen van de overeenkomstsluitende partijen;

e) de steunmaatregelen zoals uiteengezet in deel B van bijlage III.

4. Steun die overeenkomstig deel C van bijlage III wordt verleend, wordt geacht verenigbaar te zijn met de goede werking van de interne markt en is vrijgesteld van de kennisgevingsverplichting van artikel 14.

5. Steun aan ondernemingen die belast zijn met het beheer van diensten van algemeen economisch belang of die het karakter dragen van een fiscaal monopolie, valt onder de regels van deze overeenkomst, voor zover de toepassing daarvan de vervulling, in feite of in rechte, van de hun toevertrouwde bijzondere taken niet verhindert. De ontwikkeling van het handelsverkeer mag niet worden beïnvloed in een mate die strijdig is met de belangen van de overeenkomstsluitende partijen.

6. Dit deel is niet van toepassing op steun wanneer het bedrag dat aan één onderneming wordt toegekend voor activiteiten die binnen het toepassingsgebied van deze overeenkomst vallen, de-minimissteun vormt in de zin van deel D van bijlage III.

7. Het bij artikel 25 van deze overeenkomst ingestelde Gemengd Comité (hierna “het Gemengd Comité” genoemd) kan besluiten de delen A en B van bijlage III bij te werken door maatregelen te specificeren die verenigbaar zijn met de goede werking van de interne markt, of categorieën steun die als verenigbaar kunnen worden beschouwd.

ARTIKEL 14

Toezicht

1. Voor de toepassing van artikel 12 zien de Unie, overeenkomstig de verdeling van bevoegdheden tussen de Unie en haar lidstaten, en Zwitserland, overeenkomstig de grondwettelijke ordening van bevoegdheden, toe op de toepassing van de staatssteunregels op hun respectieve grondgebieden overeenkomstig dit deel.

2. Met het oog op de uitvoering van dit deel handhaaft de Unie een stelsel voor toezicht op staatssteun overeenkomstig de artikelen 93, 106, 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna “VWEU” genoemd), zoals aangevuld door de in bijlage IV, deel A, punt 1, vermelde rechtshandelingen van de Unie op het gebied van staatssteun en die betreffende staatssteun in de elektriciteitssector.

3. Met het oog op de uitvoering van dit deel zet Zwitserland binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst een stelsel voor toezicht op staatssteun op dat te allen tijde een niveau van toezicht en handhaving waarborgt dat gelijkwaardig is aan het niveau dat in de Unie wordt toegepast, zoals bepaald in lid 2, met inbegrip van het volgende:

a) een onafhankelijke toezichthoudende autoriteit; en

b) procedures om ervoor te zorgen dat de toezichthoudende autoriteit de verenigbaarheid van steun met de goede werking van de interne markt toetst, die onder andere bestaan uit:

i) voorafgaande kennisgeving van de geplande steun aan de toezichthoudende autoriteit;

ii) beoordeling door de toezichthoudende autoriteit van aangemelde steun en haar bevoegdheid om niet-aangemelde steun te onderzoeken;

iii) bij de bevoegde rechterlijke autoriteit beroep instellen, met schorsende werking vanaf het moment waarop de handeling voor beroep vatbaar is, tegen de steun die de toezichthoudende autoriteit onverenigbaar acht met de goede werking van de interne markt; en

iv) de terugvordering, inclusief rente, van de verleende en met de goede werking van de interne markt onverenigbare steun.

4. Overeenkomstig de grondwettelijke ordening van bevoegdheden van Zwitserland is lid 3, punt b), iii) en iv), niet van toepassing op handelingen van de Zwitserse Bondsvergadering of de Zwitserse Bondsraad.

5. Wanneer de Zwitserse toezichthoudende autoriteit de steun door de Zwitserse Bondsvergadering of van de Zwitserse Bondsraad niet voor een rechterlijke autoriteit kan aanvechten wegens beperkingen van haar bevoegdheid krachtens het Zwitserse constitutioneel bestel, vecht zij de toepassing van die steun door andere autoriteiten in alle specifieke gevallen aan. Indien de rechterlijke autoriteit vaststelt dat die steun onverenigbaar is met de goede werking van de interne markt, houden de bevoegde Zwitserse gerechtelijke en administratieve autoriteiten met die bevinding rekening bij de beoordeling of die steun in de bij hen aanhangige zaak kan worden toegepast.

ARTIKEL 15

Bestaande steun

1. Artikel 14, lid 3, punt b), is niet van toepassing op bestaande steun, met inbegrip van steunregelingen en individuele steun.

2. Voor de toepassing van deze overeenkomst omvat bestaande steun de steun die vóór en binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst is verleend.

3. Binnen twaalf maanden na de datum van instelling van het stelsel van toezicht overeenkomstig artikel 14, lid 3, krijgt de toezichthoudende autoriteit een overzicht van de bestaande steunregelingen binnen het toepassingsgebied van deze overeenkomst die nog van kracht zijn en voert zij een eerste beoordeling uit van deze regelingen aan de hand van de criteria van artikel 13.

4. Alle bestaande steunregelingen in Zwitserland worden door de toezichthoudende autoriteit voortdurend getoetst op hun verenigbaarheid met de goede werking van de interne markt overeenkomstig de leden 5, 6 en 7.

5. Indien de toezichthoudende autoriteit van oordeel is dat een bestaande steunregeling niet of niet langer verenigbaar is met de goede werking van de interne markt, stelt zij de bevoegde instanties in kennis van de verplichting om dit deel na te leven. Indien een dergelijke steunregeling wordt gewijzigd of beëindigd, stellen de bevoegde instanties de toezichthoudende autoriteit daarvan in kennis.

6. Indien de toezichthoudende autoriteit de door de bevoegde instanties genomen maatregelen passend acht om de verenigbaarheid van de steunregeling met de goede werking van de interne markt te waarborgen, maakt zij die maatregelen bekend.

7. In afwijking van lid 1 van dit artikel maakt de toezichthoudende autoriteit, indien zij van oordeel is dat de steunregeling onverenigbaar blijft met de goede werking van de interne markt, haar beoordeling bekend en betwist zij de toepassing van die steunregeling in alle specifieke gevallen, overeenkomstig artikel 14, lid 3, punt b), iii), en artikel 14, lid 5.

8. Voor de toepassing van dit deel wordt, indien een bestaande steunregeling zodanig wordt gewijzigd dat de verenigbaarheid van de steun met de goede werking van de interne markt wordt beïnvloed, de steun beschouwd als nieuwe steun en valt deze derhalve onder artikel 14, lid 3, punt b).

ARTIKEL 16

Transparantie

1. Met betrekking tot de op hun grondgebied toegekende steun zorgen de overeenkomstsluitende partijen voor transparantie. Voor de Unie is de transparantie gebaseerd op de materiële en procedurele regels die in de Unie van toepassing zijn op staatssteun binnen het toepassingsgebied van deze overeenkomst. Voor Zwitserland is de transparantie gebaseerd op de materiële en procedurele regels die gelijkwaardig zijn aan die welke in de Unie van toepassing zijn op staatssteun die binnen het toepassingsgebied van deze overeenkomst valt.

2. Elke overeenkomstsluitende partij draagt, met betrekking tot haar eigen grondgebied en tenzij in dit deel anders is bepaald, zorg voor de bekendmaking van:

a) de toegekende steun;

b) adviezen of besluiten van haar toezichthoudende autoriteiten;

c) uitspraken van haar bevoegde rechterlijke autoriteiten over de verenigbaarheid van steun met de goede werking van de interne markt; en

d) richtsnoeren en mededelingen die door haar toezichthoudende autoriteiten worden toegepast.

ARTIKEL 17

Voorwaarden voor samenwerking

1. De overeenkomstsluitende partijen werken samen en wisselen informatie uit over staatssteun, met inachtneming van hun respectieve wetgeving en de beschikbare middelen.

2. Met het oog op de eenvormige uitvoering, toepassing en uitlegging van de materiële regels inzake staatssteun en de harmonische ontwikkeling daarvan:

a) werken de overeenkomstsluitende partijen samen en plegen zij onderling overleg met betrekking tot de in deel B van bijlage IV bedoelde relevante richtsnoeren en mededelingen; en

b) treffen de toezichthoudende autoriteiten van de overeenkomstsluitende partijen regelingen voor een regelmatige informatie-uitwisseling, onder meer over de gevolgen voor de toepassing van de voorschriften inzake bestaande steunmaatregelen.

ARTIKEL 18

Raadplegingen

1. Op verzoek van een overeenkomstsluitende partij plegen de overeenkomstsluitende partijen in het Gemengd Comité overleg over aangelegenheden die verband houden met de uitvoering van dit deel.

2. In geval van ontwikkelingen met betrekking tot zwaarwegende belangen van een overeenkomstsluitende partij die van invloed kunnen zijn op de werking van dit deel, komt het Gemengd Comité op verzoek van een overeenkomstsluitende partij binnen dertig dagen na dat verzoek op een passend hoog niveau bijeen om de kwestie te bespreken.

ARTIKEL 19

Integratie van rechtshandelingen inzake staatssteun

1. Onverminderd artikel 27 zorgen Zwitserland en de Unie, voor de toepassing van artikel 13, leden 4 en 6, en artikel 14, leden 2 en 3, en teneinde de rechtszekerheid en de homogeniteit van het recht op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland krachtens deze overeenkomst deelneemt, te waarborgen, ervoor dat de rechtshandelingen van de Unie die zijn vastgesteld op de gebieden die onder de delen C en D van bijlage III en deel A van bijlage IV vallen, zo spoedig mogelijk na de vaststelling ervan in die bijlagen worden opgenomen.

2. Wanneer de Unie een rechtshandeling vaststelt op het gebied dat onder de delen C en D van bijlage III of deel A van bijlage IV valt, stelt zij Zwitserland daarvan zo spoedig mogelijk via het Gemengd Comité in kennis. Op verzoek van een van de overeenkomstsluitende partijen organiseert het Gemengd Comité een gedachtewisseling over dit onderwerp.

3. Het Gemengd Comité handelt overeenkomstig het bepaalde in lid 1 door zo spoedig mogelijk een besluit tot wijziging van de delen C en D van bijlage III en deel A van bijlage IV vast te stellen, met inbegrip van de nodige aanpassingen.

4. Met inachtneming van artikel 28 treden de besluiten van het Gemengd Comité uit hoofde van lid 3 van dit artikel onmiddellijk in werking, maar in geen geval vóór de datum waarop de overeenkomstige rechtshandeling van de Unie in de Unie van toepassing wordt.

DEEL IV

GEBIEDEN MET BETREKKING TOT DE ELEKTRICITEITSMARKT

ARTIKEL 20

Milieu

1. De overeenkomstsluitende partijen waarborgen een hoog niveau van milieubescherming in de elektriciteitssector.

2. Zwitserland waarborgt een hoog niveau van milieubescherming overeenkomstig artikel 27, lid 3, en bijlage V.

ARTIKEL 21

Hernieuwbare energie

1. De overeenkomstsluitende partijen werken samen op het gebied van hernieuwbare energie, met name wat het gebruik en de bevordering ervan betreft.

2. De overeenkomstsluitende partijen verbinden zich ertoe het aandeel hernieuwbare energie in hun energiesystemen te vergroten. Zwitserland past de in bijlage VI opgenomen rechtshandelingen inzake hernieuwbare energie toe en stelt met name een passend indicatief streefcijfer voor hernieuwbare energie vast.

3. De overeenkomstsluitende partijen streven ernaar hun plannings- en vergunningsprocedures te versnellen.

ARTIKEL 22

Samenwerking op het gebied van infrastructuur

1. De overeenkomstsluitende partijen werken samen om de tijdige ontwikkeling en interoperabiliteit van de energie-infrastructuur die hun grondgebieden met elkaar verbindt, te vergemakkelijken.

2. Elke overeenkomstsluitende partij waarborgt dat er netwerkontwikkelingsplannen voor elektriciteits- en gastransmissiesystemen worden opgesteld, dat zij worden bekendgemaakt en dat zij regelmatig worden geactualiseerd.

3. Met het oog op de mogelijke kwalificatie van Zwitserse infrastructuurprojecten als projecten van wederzijds belang overeenkomstig artikel 2, lid 1, en artikel 4, lid 2, punt e), van Verordening (EU) 2022/869 van het Europees Parlement en de Raad[1] wordt uitgegaan van een hoge mate van convergentie van het beleidskader voor Zwitserland. Zwitserland hanteert een soortgelijk tijdschema voor de versnelde uitvoering en andere maatregelen ter ondersteuning van het beleid, zoals bepaald in die verordening.

DEEL V

BEPALINGEN INZAKE DE INSTELLINGEN

HOOFDSTUK 1

ALGEMENE BEPALINGEN

ARTIKEL 23

Doelstellingen van de institutionele bepalingen

1. Dit deel heeft tot doel voor de overeenkomstsluitende partijen en voor marktdeelnemers en personen een betere rechtszekerheid, gelijke behandeling en een gelijk speelveld te waarborgen op de gebieden van de interne markt en die onder het toepassingsgebied van deze overeenkomst vallen.

[1] Verordening (EU) 2022/869 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2022 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 715/2009, (EU) 2019/942 en (EU) 2019/943, en Richtlijnen 2009/73/EG en (EU) 2019/944, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 347/2013 (PB L 152 van 3.6.2022, blz. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj).

2. Hiertoe worden in dit deel institutionele oplossingen geboden die een voortdurende en evenwichtige versterking van de economische betrekkingen tussen de overeenkomstsluitende partijen vergemakkelijken. Met inachtneming van de beginselen van het internationaal recht worden in dit deel met name institutionele oplossingen voor deze overeenkomst vastgesteld die gemeenschappelijk zijn voor de bilaterale overeenkomsten die zijn of zullen worden gesloten op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, zonder het toepassingsgebied of de doelstellingen van deze overeenkomst te wijzigen, met name:

a) de procedure voor de aanpassing van de overeenkomst aan de voor deze overeenkomst relevante rechtshandelingen van de Unie;

b) de uniforme uitlegging en toepassing van deze overeenkomst en van de rechtshandelingen van de Unie waarnaar in deze overeenkomst wordt verwezen;

c) het toezicht op en de toepassing van deze overeenkomst; en

d) de beslechting van geschillen in het kader van deze overeenkomst.

ARTIKEL 24

Bilaterale overeenkomsten op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt

1. Bestaande en toekomstige bilaterale overeenkomsten tussen de Unie en Zwitserland op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, worden beschouwd als een samenhangend geheel dat een evenwicht tussen rechten en verplichtingen tussen de Unie en Zwitserland waarborgt.

2. Deze overeenkomst vormt een bilaterale overeenkomst op een gebied van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt.

ARTIKEL 25

Gemengd Comité

1. Hierbij wordt een Gemengd Comité opgericht. Het Gemengd Comité bestaat uit vertegenwoordigers van de overeenkomstsluitende partijen.

2. Het Gemengd Comité wordt gezamenlijk voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Unie en een vertegenwoordiger van Zwitserland.

3. Het Gemengd Comité heeft de volgende taken:

a) het zorgt voor de goede werking en een doeltreffende uitvoering en toepassing van deze overeenkomst;

b) het voorziet in een forum voor onderlinge raadpleging en voortdurende informatie-uitwisseling tussen de overeenkomstsluitende partijen, met name om een oplossing te vinden voor problemen bij de uitlegging of toepassing van deze overeenkomst of van een rechtshandeling van de Unie waarnaar in deze overeenkomst wordt verwezen overeenkomstig artikel 32;

c) het doet aanbevelingen aan de overeenkomstsluitende partijen in aangelegenheden die verband houden met deze overeenkomst;

d) het neemt besluiten op gebieden waarin deze overeenkomst uitdrukkelijk voorziet; en

e) het voert alle andere bevoegdheden uit die het in deze overeenkomst zijn toegekend.

4. In geval van een wijziging van de artikelen 1 tot en met 6, 10 tot en met 15, 17 of 18 van Protocol nr. 7 betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie, gehecht aan het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna "Protocol nr. 7" genoemd), wijzigt het Gemengd Comité het aanhangsel van bijlage I dienovereenkomstig.

5. Het Gemengd Comité neemt besluiten bij eenparigheid van stemmen.

De besluiten zijn bindend voor de overeenkomstsluitende partijen, die de nodige maatregelen treffen voor de uitvoering ervan.

6. Het Gemengd Comité komt ten minste één keer per jaar bijeen, afwisselend in Brussel en Bern, tenzij de medevoorzitters anders beslissen. Het komt ook bijeen op verzoek van een van de overeenkomstsluitende partijen. De medevoorzitters kunnen overeenkomen dat een vergadering van het Gemengd Comité per videoconferentie of teleconferentie wordt gehouden.

7. Het Gemengd Comité stelt zijn reglement van orde vast en werkt dit bij indien nodig.

8. Het Gemengd Comité kan besluiten werkgroepen of groepen van deskundigen in te stellen die het bij de uitoefening van zijn taken kunnen bijstaan.

HOOFDSTUK 2

AANPASSING VAN DEZE OVEREENKOMST AAN DE RECHTSHANDELINGEN VAN DE UNIE

ARTIKEL 26

Deelname aan het opstellen van rechtshandelingen van de Unie (“besluitvorming”)

1. Bij het opstellen van een voorstel voor een rechtshandeling van de Unie overeenkomstig het VWEU op het onder deze overeenkomst vallende gebied, stelt de Europese Commissie (hierna “de Commissie” genoemd) Zwitserland daarvan in kennis en raadpleegt zij informeel de deskundigen van Zwitserland op dezelfde wijze als zij de deskundigen van de lidstaten van de Unie om advies vraagt bij het opstellen van haar voorstellen.

Op verzoek van een van de overeenkomstsluitende partijen vindt in het Gemengd Comité een voorbereidende gedachtewisseling plaats.

De overeenkomstsluitende partijen plegen op verzoek van een van hen opnieuw overleg in het Gemengd Comité op belangrijke momenten in de fase voorafgaand aan de vaststelling van de rechtshandeling door de Unie, in een doorlopend informatie- en raadplegingsproces.

2. Bij de voorbereiding, overeenkomstig het VWEU, van gedelegeerde handelingen betreffende basishandelingen van het Unierecht op het onder deze overeenkomst vallende gebied zorgt de Commissie ervoor dat Zwitserland zo ruim mogelijk deelneemt aan de voorbereiding van de ontwerpen en raadpleegt zij de deskundigen van Zwitserland op dezelfde basis als zij de deskundigen van de lidstaten van de Unie raadpleegt.

3. Bij de voorbereiding, overeenkomstig het VWEU, van uitvoeringshandelingen betreffende basishandelingen van het Unierecht op het onder deze overeenkomst vallende gebied zorgt de Europese Commissie ervoor dat Zwitserland zo ruim mogelijk deelneemt aan de voorbereiding van de ontwerpen die moeten worden voorgelegd aan de comités die de Commissie bijstaan bij de uitoefening van haar uitvoeringsbevoegdheden, en raadpleegt zij de deskundigen van Zwitserland op dezelfde basis als zij de deskundigen van de lidstaten van de Unie raadpleegt.

4. De deskundigen van Zwitserland worden betrokken bij de werkzaamheden van de comités die niet onder de leden 2 en 3 vallen, wanneer dat nodig is om de goede werking van deze overeenkomst te waarborgen. Het Gemengd Comité stelt een lijst op van deze comités en, in voorkomend geval, van andere comités met soortgelijke kenmerken en werkt deze lijst bij.

5. Dit artikel is niet van toepassing op rechtshandelingen van de Unie of bepalingen daarvan die binnen het toepassingsgebied van een in artikel 27, lid 8, bedoelde uitzondering vallen.

ARTIKEL 27

Integratie van rechtshandelingen van de Unie

1. Om de rechtszekerheid en de homogeniteit van het recht op het gebied van de interne markt waaraan Zwitserland krachtens deze overeenkomst deelneemt, te waarborgen, zorgen Zwitserland en de Unie ervoor dat rechtshandelingen van de Unie die op het onder deze overeenkomst vallende gebied zijn vastgesteld, zo spoedig mogelijk na de vaststelling ervan in deze overeenkomst worden opgenomen.

2. Rechtshandelingen van de Unie die overeenkomstig lid 5 in de bijlagen I en VI zijn opgenomen, maken door hun opneming in deze overeenkomst deel uit van de rechtsorde van Zwitserland, onder voorbehoud van de aanpassingen waartoe het Gemengd Comité heeft besloten.

3. Zwitserland stelt, ter zake van de elektriciteitssector, bepalingen vast of handhaaft bepalingen die ten minste hetzelfde niveau van milieubescherming waarborgen zoals vastgelegd in de overeenkomstig lid 5 in bijlage V opgenomen rechtshandelingen van de Unie. Op de overeenkomstig dit lid vastgestelde of gehandhaafde bepalingen van Zwitsers recht kan geen beroep worden gedaan om de vrije toegang tot de Zwitserse markt te beperken voor goederen en diensten uit de Unie die voldoen aan de vereisten die zijn vastgesteld in de in bijlage V bedoelde rechtshandelingen van de Unie.

4. Wanneer de Unie een rechtshandeling vaststelt op het onder deze overeenkomst vallende gebied, stelt zij Zwitserland daarvan zo spoedig mogelijk via het Gemengd Comité in kennis. Op verzoek van een van de overeenkomstsluitende partijen organiseert het Gemengd Comité een gedachtewisseling over dit onderwerp.

5. Het Gemengd Comité handelt overeenkomstig het bepaalde in lid 1 door zo spoedig mogelijk een besluit tot wijziging van de bijlagen I, V en VI bij deze overeenkomst vast te stellen, met inbegrip van de nodige aanpassingen.

6. Onverminderd de leden 1 en 2 kan het Gemengd Comité, indien dit nodig is om de samenhang van deze overeenkomst met de bijlagen I, V en VI, zoals gewijzigd overeenkomstig lid 5, te waarborgen, de herziening van deze overeenkomst ter goedkeuring aan de overeenkomstsluitende partijen voorstellen volgens hun interne procedures.

7. Verwijzingen in deze overeenkomst naar rechtshandelingen van de Unie die niet langer van kracht zijn, gelden vanaf de inwerkingtreding van het besluit van het Gemengd Comité over de overeenkomstige wijziging van de bijlagen I, V en VI als verwijzingen naar de intrekkingshandeling van de Unie zoals opgenomen in de bijlagen I, V en VI, tenzij in dat besluit anders is bepaald.

8. De verplichting van lid 1 is niet van toepassing op rechtshandelingen van de Unie of bepalingen daarvan die binnen het toepassingsgebied van de volgende uitzondering vallen:

— artikel 9, lid 3.

9. Met inachtneming van artikel 28 treden besluiten van het Gemengd Comité uit hoofde van lid 5 onmiddellijk in werking, maar in geen geval vóór de datum waarop de overeenkomstige rechtshandeling van de Unie in de Unie van toepassing wordt.

10. De overeenkomstsluitende partijen werken tijdens de gehele procedure van dit artikel te goeder trouw samen om de besluitvorming te vergemakkelijken.

ARTIKEL 28

Naleving van grondwettelijke verplichtingen door Zwitserland

1. Tijdens de in artikel 27, lid 4, bedoelde gedachtewisseling deelt Zwitserland de Unie mee of in een besluit als bedoeld in artikel 27, lid 5, is bepaald dat Zwitserland zijn grondwettelijke verplichtingen moet nakomen om het besluit bindend te maken.

2. Wanneer in het in artikel 27, lid 5, bedoelde besluit is bepaald dat Zwitserland zijn grondwettelijke verplichtingen moet nakomen om het besluit bindend te maken, moet Zwitserland aan deze verplichtingen voldoen binnen een termijn van ten hoogste twee jaar vanaf de datum van de in lid 1 bedoelde datum, behalve wanneer een referendumprocedure wordt ingeleid, in welk geval deze termijn met één jaar wordt verlengd.

3. In afwachting van de kennisgeving van Zwitserland dat het zijn grondwettelijke verplichtingen is nagekomen, passen de overeenkomstsluitende partijen het in artikel 27, lid 5, bedoelde besluit voorlopig toe, tenzij Zwitserland de Unie ervan in kennis stelt dat de voorlopige toepassing van het besluit niet mogelijk is en de redenen daarvoor vermeldt.

De voorlopige toepassing kan in geen geval plaatsvinden vóór de datum waarop de overeenkomstige rechtshandeling van de Unie in de Unie van toepassing wordt.

4. Zwitserland stelt de Unie onverwijld via het Gemengd Comité in kennis zodra het aan de in lid 1 bedoelde grondwettelijke verplichtingen heeft voldaan.

5. Het besluit treedt in werking op de dag waarop de in lid 4 bedoelde kennisgeving wordt gedaan, maar in geen geval vóór de datum waarop de overeenkomstige rechtshandeling van de Unie in de Unie van toepassing wordt.

HOOFDSTUK 3

UITLEGGING EN TOEPASSING VAN DE OVEREENKOMST

ARTIKEL 29

Beginsel van eenvormige uitlegging

1. Met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen zoals uiteengezet in de artikelen 1, 12 en 23, en overeenkomstig de beginselen van het internationaal publiekrecht, worden de bilaterale overeenkomsten op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt en de rechtshandelingen van de Unie waarnaar in dergelijke overeenkomsten wordt verwezen, uniform uitgelegd en toegepast op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt.

2. De rechtshandelingen van de Unie waarnaar in deze overeenkomst wordt verwezen en, voor zover de toepassing ervan begrippen van het Unierecht omvat, de bepalingen van deze overeenkomst worden uitgelegd en toegepast overeenkomstig de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie, voorafgaand aan of volgend op de ondertekening van deze overeenkomst.

ARTIKEL 30

Beginsel van doeltreffende en harmonieuze toepassing

1. De Commissie en de bevoegde Zwitserse autoriteiten werken samen en verlenen elkaar bijstand bij het toezicht op de toepassing van deze overeenkomst. Zij kunnen informatie uitwisselen over het toezicht op de toepassing van deze overeenkomst. Zij kunnen van gedachten wisselen en kwesties van wederzijds belang bespreken.

2. Elke overeenkomstsluitende partij neemt passende maatregelen om de doeltreffende en harmonieuze toepassing van deze overeenkomst op haar grondgebied te waarborgen.

3. Het toezicht op de toepassing van deze overeenkomst wordt gezamenlijk uitgeoefend door de overeenkomstsluitende partijen in het Gemengd Comité. Indien de Commissie of de bevoegde Zwitserse autoriteiten kennis krijgen van een geval van onjuiste toepassing, kan de zaak worden voorgelegd aan het Gemengd Comité om een aanvaardbare oplossing te vinden.

4. De Commissie en de bevoegde Zwitserse autoriteiten monitoren elk de toepassing van deze overeenkomst door de andere overeenkomstsluitende partij. De in artikel 32 van deze overeenkomst bedoelde procedure is van toepassing.

Voor zover bepaalde toezichtbevoegdheden van de instellingen van de Unie ten aanzien van één overeenkomstsluitende partij noodzakelijk zijn om de doeltreffende en harmonieuze toepassing van deze overeenkomst te waarborgen, zoals onderzoeks- en beslissingsbevoegdheden, moet deze overeenkomst daarin specifiek voorzien.

ARTIKEL 31

Exclusiviteitsbeginsel

De overeenkomstsluitende partijen verbinden zich ertoe geschillen betreffende de uitlegging of toepassing van deze overeenkomst en van de rechtshandelingen van de Unie waarnaar in deze overeenkomst wordt verwezen, of, in voorkomend geval, betreffende de overeenstemming met deze overeenkomst van een door de Commissie op basis van deze overeenkomst vastgesteld besluit, niet op een andere manier te beslechten dan in dit deel is voorgeschreven.

ARTIKEL 32

Procedure in geval van moeilijkheden bij de uitlegging of toepassing

1. In geval van moeilijkheden bij de uitlegging of toepassing van deze overeenkomst of van een rechtshandeling van de Unie waarnaar in de overeenkomst wordt verwezen, plegen de overeenkomstsluitende partijen overleg in het Gemengd Comité om een wederzijds aanvaardbare oplossing te vinden. Daartoe worden alle nuttige gegevens aan het Gemengd Comité verstrekt om het in staat te stellen de situatie grondig te onderzoeken. Het Gemengd Comité onderzoekt alle mogelijkheden om de goede werking van deze overeenkomst te handhaven.

2. Indien het Gemengd Comité niet binnen drie maanden na de datum van voorlegging van het in lid 1 bedoelde probleem aan het Gemengd Comité tot een oplossing kan komen, kan elk van de overeenkomstsluitende partijen verzoeken dat een scheidsgerecht het geschil beslecht overeenkomstig de in het protocol vastgestelde regels.

3. Wanneer in het kader van het geschil vragen rijzen over de uitlegging of toepassing van een in artikel 29, lid 2, bedoelde bepaling en indien de uitlegging van die bepaling relevant is voor de beslechting van het geschil en noodzakelijk is om tot een beslissing te komen, legt het scheidsgerecht die vraag voor aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Wanneer in het kader van het geschil vragen rijzen over de uitlegging of toepassing van een bepaling die valt onder een uitzondering op de verplichting tot dynamische afstemming als bedoeld in artikel 27, lid 8, en wanneer het geschil geen betrekking heeft op de uitlegging of toepassing van Unierechtelijke begrippen, beslecht het scheidsgerecht het geschil zonder verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

4. Wanneer het scheidsgerecht overeenkomstig lid 3 een vraag voorlegt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie:

a) is de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie bindend voor het scheidsgerecht; en

b) geniet Zwitserland op overeenkomstige wijze dezelfde rechten als de lidstaten en de instellingen van de Unie en is het onderworpen aan dezelfde procedures voor het Hof van Justitie van de Europese Unie.

5. Elke overeenkomstsluitende partij neemt alle nodige maatregelen om de uitspraak van het scheidsgerecht te goeder trouw na te leven. De overeenkomstsluitende partij die naar het oordeel van het scheidsgerecht deze overeenkomst niet heeft nageleefd, stelt de andere overeenkomstsluitende partij via het Gemengd Comité in kennis van de maatregelen die zij heeft genomen om aan de beslissing van het scheidsgerecht te voldoen.

ARTIKEL 33

Compenserende maatregelen

1. Indien de overeenkomstsluitende partij die naar het oordeel van het scheidsgerecht deze overeenkomst niet heeft nageleefd, de andere overeenkomstsluitende partij niet binnen een overeenkomstig artikel IV.2, lid 6, van het protocol vastgestelde redelijke termijn in kennis stelt van de maatregelen die zij heeft genomen om aan de beslissing van het scheidsgerecht te voldoen, of indien de andere overeenkomstsluitende partij van oordeel is dat de meegedeelde maatregelen niet in overeenstemming zijn met de beslissing van het scheidsgerecht, kan deze andere overeenkomstsluitende partij evenredige compenserende maatregelen nemen in het kader van deze overeenkomst of van andere bilaterale overeenkomsten op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt (hierna “compenserende maatregelen” genoemd) om een mogelijke onbalans te verhelpen. Zij stelt de overeenkomstsluitende partij die naar het oordeel van het scheidsgerecht deze overeenkomst niet heeft nageleefd, in kennis van de compenserende maatregelen, die in de kennisgeving worden gespecificeerd. De compenserende maatregelen worden van kracht drie maanden na de datum van deze kennisgeving.

2. Indien het Gemengd Comité binnen een maand na de datum van kennisgeving van de voorgenomen compenserende maatregelen geen besluit heeft genomen om die compenserende maatregelen op te schorten, te wijzigen of nietig te verklaren, kan elke overeenkomstsluitende partij de kwestie van de evenredigheid van die compenserende maatregelen aan arbitrage onderwerpen overeenkomstig het protocol.

3. Het scheidsgerecht neemt binnen de in artikel III.8, lid 4, van het protocol vastgestelde termijnen een beslissing.

4. De compenserende maatregelen hebben geen terugwerkende kracht. Met name de rechten en verplichtingen die particulieren en marktdeelnemers reeds vóór de inwerkingtreding van de compenserende maatregelen hebben verworven, blijven behouden.

ARTIKEL 34

Samenwerking tussen rechtsgebieden

1. Ter bevordering van de homogene uitlegging komen het Zwitserse federale hooggerechtshof en het Hof van Justitie van de Europese Unie een dialoog en de nadere voorwaarden daarvan overeen.

2. Zwitserland heeft het recht bij het Hof van Justitie van de Europese Unie memories of schriftelijke opmerkingen in te dienen wanneer een gerecht van een lidstaat van de Unie het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing verzoekt over een vraag betreffende de uitlegging van deze overeenkomst of van een bepaling van een rechtshandeling van de Unie waarnaar in die overeenkomst wordt verwezen.

ARTIKEL 35

Verwijzingen naar grondgebieden

Wanneer de in deze overeenkomst opgenomen rechtshandelingen van de Unie verwijzingen bevatten naar het grondgebied van de “Europese Unie”, van de “Unie”, van de “gemeenschappelijke markt” of van de “interne markt”, worden deze verwijzingen voor de toepassing van deze overeenkomst beschouwd als verwijzingen naar de grondgebieden als omschreven in artikel 43.

ARTIKEL 36

Verwijzingen naar onderdanen van lidstaten van de Unie

Wanneer de in deze overeenkomst opgenomen rechtshandelingen van de Unie verwijzingen bevatten naar onderdanen van de lidstaten van de Unie, worden deze verwijzingen voor de toepassing van deze overeenkomst begrepen als verwijzingen naar de onderdanen van de lidstaten van de Unie en van Zwitserland.

ARTIKEL 37

Inwerkingtreding en uitvoering van rechtshandelingen van de Unie

Bepalingen van de in deze overeenkomst opgenomen rechtshandelingen van de Unie betreffende de inwerkingtreding of uitvoering ervan zijn niet relevant voor de toepassing van deze overeenkomst.

De termijnen en data die gelden voor Zwitserland voor de inwerkingtreding en uitvoering van de besluiten tot opneming van rechtshandelingen van de Unie in deze overeenkomst vloeien voort uit artikel 27, lid 9, en artikel 28, lid 5, alsmede uit de bepalingen betreffende overgangsregelingen.

ARTIKEL 38

Adressaten van de rechtshandelingen van de Unie

Bepalingen van de in deze overeenkomst opgenomen rechtshandelingen van de Unie, waarin wordt aangeven dat zij tot de lidstaten van de Unie zijn gericht, zijn niet relevant voor de toepassing van deze overeenkomst.

DEEL VI

OVERIGE BEPALINGEN

ARTIKEL 39

Algemene aanpassingen

Dit deel voorziet in algemene aanpassingen die van toepassing zijn op de in de bijlagen I en VI bedoelde rechtshandelingen van de Unie, tenzij in de respectieve bijlage anders is bepaald.

ARTIKEL 40

Uitwisseling van informatie

1. Wanneer een lidstaat van de Unie of zijn bevoegde instantie informatie bij de Commissie moet indienen, verstrekt Zwitserland of zijn bevoegde instantie die informatie aan de Commissie via het Gemengd Comité.

2. Wanneer een lidstaat van de Unie of zijn bevoegde instantie informatie moet verstrekken aan een of meer andere lidstaten van de Unie, dient hij deze informatie ook rechtstreeks in bij Zwitserland en stelt hij de Commissie daarvan in kennis. Wanneer Zwitserland of zijn bevoegde instantie informatie moet verstrekken aan een of meer andere lidstaten van de Unie of hun bevoegde instanties, doen zij dit rechtstreeks en stellen zij de Commissie daarvan in kennis via het Gemengd Comité.

3. Het Gemengd Comité kan passende oplossingen overeenkomen voor de rechtstreekse informatie-uitwisseling op gebieden waar een snelle overdracht van informatie vereist is.

4. De leden 1 en 2 laten de sectorspecifieke regels en regelingen voor informatie-uitwisseling door middel van informatiesystemen onverlet.

5. Behoudens het bepaalde in lid 1 vindt, wanneer een informatie-uitwisseling tussen ACER of andere instellingen van de Unie en een Zwitserse autoriteit nodig is tijdens het vaststellen van een besluit of een verslag, een advies, een aanbeveling of een ander soortgelijk document, die uitwisseling rechtstreeks tussen de betrokken entiteiten plaats, tenzij het Gemengd Comité bepaalt dat een dergelijke uitwisseling via het Gemengd Comité moet plaatsvinden.

6. Wanneer de Commissie of ACER, ter uitoefening van de hun toegekende bevoegdheden, informatie moeten uitwisselen met ondernemingen in Zwitserland, kunnen zij deze informatie rechtstreeks met die ondernemingen uitwisselen, tenzij het Gemengd Comité voor dergelijke gevallen een andere procedure vaststelt.

7. Wanneer lidstaten van de Unie, hun autoriteiten of ondernemingen tijdens het vaststellen van een besluit van de Unie worden geraadpleegd, worden Zwitserland, zijn autoriteiten en zijn ondernemingen op dezelfde wijze geraadpleegd.

ARTIKEL 41

Niet-bindende documenten

1. Wanneer de Commissie, ACER of andere instellingen van de Unie aan de lidstaten van de Unie of hun autoriteiten verslagen, adviezen, verklaringen, aanbevelingen of andere soortgelijke documenten verstrekken, kunnen zij dit ook doen met betrekking tot Zwitserland of zijn autoriteiten. Wanneer lidstaten van de Unie, hun autoriteiten of ondernemingen tijdens het vaststellen van deze documenten worden geraadpleegd, worden Zwitserland, zijn autoriteiten en zijn ondernemingen op dezelfde wijze geraadpleegd.

2. De Commissie verstrekt deze documenten via het Gemengd Comité, tenzij zij worden gepubliceerd. Het Gemengd Comité kan overeenkomen te voorzien in rechtstreekse uitwisseling. ACER en andere instellingen verstrekken de documenten rechtstreeks.

ARTIKEL 42

Publicatie van informatie

1. Wanneer een lidstaat van de Unie bepaalde informatie moet publiceren, maakt ook Zwitserland in het kader van deze overeenkomst de relevante informatie op overeenkomstige wijze bekend.

2. Indien overeenkomstig een in de bijlagen bedoelde handeling informatie moet worden bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie*, maakt de instelling van de Unie daarin ook overeenkomstige informatie over Zwitserland bekend.

DEEL VII

SLOTBEPALINGEN

ARTIKEL 43

Territoriaal toepassingsgebied

Deze overeenkomst is van toepassing, enerzijds, op het grondgebied waarop het Verdrag betreffende de Europese Unie en het VWEU van toepassing zijn, onder de in die Verdragen neergelegde voorwaarden, en, anderzijds, op het grondgebied van Zwitserland.

ARTIKEL 44

Evolutieve clausule voor een uitgebreide samenwerking

De overeenkomstsluitende partijen verklaren zich bereid te overwegen de samenwerking in de energiesector uit te breiden tot andere sectoren dan elektriciteit, met name op het gebied van waterstof of hernieuwbaar gas.

ARTIKEL 45

Gerubriceerde informatie en gevoelige niet-gerubriceerde informatie

1. Niets in deze overeenkomst wordt zodanig uitgelegd dat een overeenkomstsluitende partij verplicht is gerubriceerde informatie beschikbaar te stellen.

2. In het kader van deze overeenkomst door de overeenkomstsluitende partijen verstrekte of uitgewisselde gerubriceerde informatie of materialen worden verwerkt en beschermd overeenkomstig de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Zwitserse Bondsstaat betreffende beveiligingsprocedures voor de uitwisseling van gerubriceerde informatie, gedaan te Brussel op 28 april 2008, en alle beveiligingsregelingen ter uitvoering daarvan.

3. Het Gemengd Comité stelt bij besluit instructies vast voor het behandelen van gevoelige niet-gerubriceerde informatie die tussen de overeenkomstsluitende partijen wordt uitgewisseld.

ARTIKEL 46

Beroepsgeheim

De vertegenwoordigers, deskundigen en andere gemachtigden van de overeenkomstsluitende partijen zijn ertoe gehouden, ook na beëindiging van hun werkzaamheden, geen in het kader van deze overeenkomst verkregen informatie die onder het beroepsgeheim valt, openbaar te maken.

ARTIKEL 47

Bijlagen en protocollen

De bijlagen en protocollen vormen een integrerend onderdeel van deze overeenkomst.

ARTIKEL 48

Uitvoering

1. De overeenkomstsluitende partijen treffen alle algemene of bijzondere maatregelen teneinde te voldoen aan de verplichtingen voortvloeiende uit deze overeenkomst en onthouden zich van maatregelen die de verwezenlijking van de doelstellingen van deze overeenkomst in gevaar brengen.

2. De overeenkomstsluitende partijen nemen alle nodige maatregelen om het beoogde resultaat van de rechtshandelingen van de Unie waarnaar in deze overeenkomst wordt verwezen, te waarborgen en onthouden zich van maatregelen die de verwezenlijking van de doelstellingen van deze overeenkomst in gevaar brengen.

ARTIKEL 49

Financiële bijdrage

1. Zwitserland draagt bij aan de financiering van de activiteiten van de agentschappen, informatiesystemen en andere in artikel 1 van bijlage VII vermelde activiteiten van de Unie waartoe het land toegang heeft, overeenkomstig dit artikel en bijlage VII.

Het Gemengd Comité kan een besluit tot wijziging van bijlage VII vaststellen.

2. De Unie kan de deelname van Zwitserland aan de in lid 1 van dit artikel bedoelde activiteiten te allen tijde opschorten indien Zwitserland de betalingstermijn niet in acht neemt overeenkomstig de betalingsvoorwaarden van artikel 2 van bijlage VII.

Indien Zwitserland een betalingstermijn niet in acht neemt, stuurt de Unie Zwitserland een formele aanmaningsbrief. Indien binnen dertig dagen na ontvangst van die aanmaningsbrief geen volledige betaling is verricht, kan de Unie de deelname van Zwitserland aan de desbetreffende activiteit opschorten.

3. De financiële bijdrage bestaat uit de som van:

a) een operationele bijdrage; en

b) een vergoeding voor deelname.

4. De financiële bijdrage neemt de vorm aan van een jaarlijkse financiële bijdrage en is verschuldigd op de data die zijn vermeld in de verzoeken tot storting van de Commissie.

5. De operationele bijdrage is gebaseerd op een verdeelsleutel die wordt gedefinieerd als de verhouding tussen het bruto binnenlands product (hierna “het bbp” genoemd) van Zwitserland tegen marktprijzen en het bbp van de Unie tegen marktprijzen.

Daartoe zijn de cijfers voor het bbp tegen marktprijzen van de overeenkomstsluitende partijen de meest recente dergelijke cijfers die beschikbaar zijn op 1 januari van het jaar waarin de jaarlijkse betaling wordt verricht, zoals verstrekt door het Bureau voor de Statistiek van de Europese Unie, met inachtneming van de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat over samenwerking op het gebied van statistiek, gedaan te Luxemburg op 26 oktober 2004. Indien die overeenkomst niet langer van toepassing is, wordt het bbp van Zwitserland vastgesteld op basis van gegevens van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

6. De operationele bijdrage voor elk agentschap van de Unie wordt berekend door de verdeelsleutel toe te passen op zijn jaarlijkse goedgekeurde begroting die is ingeschreven in de desbetreffende begrotingsonderde(e)l(en) voor subsidies van de Unie van het betrokken jaar, waarbij voor elk agentschap rekening wordt gehouden met een aangepaste operationele bijdrage als omschreven in artikel 1 van bijlage VII.

De operationele bijdrage voor de informatiesystemen en andere activiteiten wordt berekend door de verdeelsleutel toe te passen op de desbetreffende begroting van het betrokken jaar, zoals uiteengezet in documenten ter uitvoering van die begroting, zoals werkprogramma's of contracten. Alle referentiebedragen zijn gebaseerd op vastleggingskredieten.

7. De jaarlijkse vergoeding voor deelname bedraagt 4 % van de jaarlijkse operationele bijdrage zoals berekend overeenkomstig de leden 5 en 6.

8. De Commissie verstrekt Zwitserland adequate informatie over de berekening van zijn financiële bijdrage. Die informatie wordt verstrekt met inachtneming van de regels van de Unie inzake vertrouwelijkheid en gegevensbescherming.

9. Alle financiële bijdragen van Zwitserland of betalingen van de Unie en de berekening van verschuldigde of te ontvangen bedragen, worden in euro's verricht.

10. Indien de inwerkingtreding van deze overeenkomst niet samenvalt met het begin van een kalenderjaar, wordt de operationele bijdrage van Zwitserland voor het betrokken jaar aangepast volgens de in artikel 4 van bijlage VII vastgestelde methode en betalingsvoorwaarden.

11. Bijlage VII bevat nadere bepalingen voor de toepassing van dit artikel.

12. Drie jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst, en vervolgens om de drie jaar, evalueert het Gemengd Comité de voorwaarden voor de deelname van Zwitserland als omschreven in artikel 1 van bijlage VII en past het deze in voorkomend geval aan.

ARTIKEL 50

Inwerkingtreding

1. Deze overeenkomst wordt door de overeenkomstsluitende partijen volgens hun eigen procedures bekrachtigd of goedgekeurd. De overeenkomstsluitende partijen stellen elkaar in kennis van de voltooiing van de interne procedures die nodig zijn voor de inwerkingtreding van deze overeenkomst.

2. Deze overeenkomst treedt in werking op de eerste dag van de tweede maand volgende op de datum van de laatste kennisgeving met betrekking tot de onderstaande instrumenten:

a) Protocol betreffende de instellingen bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, over het vrije verkeer van personen;

b) Protocol van wijziging bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, over het vrije verkeer van personen;

c) Protocol betreffende de instellingen bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake luchtvervoer;

d) Protocol van wijziging bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake luchtvervoer;

e) Protocol inzake staatssteun bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake luchtvervoer;

f) Protocol betreffende de instellingen bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake het goederen- en personenvervoer per spoor en over de weg;

g) Protocol van wijziging bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake het goederen- en personenvervoer per spoor en over de weg;

h) Protocol inzake staatssteun bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake het goederen- en personenvervoer per spoor en over de weg;

i) Protocol van wijziging bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de handel in landbouwproducten;

j) Protocol betreffende de instellingen bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake wederzijdse erkenning van de overeenstemmingsbeoordeling;

k) Protocol van wijziging bij de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake wederzijdse erkenning van de overeenstemmingsbeoordeling;

l) Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Zwitserse Bondsstaat betreffende de financiële bijdrage van Zwitserland tot het terugbrengen van economische en sociale verschillen in de Europese Unie;

m) Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, enerzijds, en de Zwitserse Bondsstaat, anderzijds, over de deelname van de Zwitserse Bondstaat aan programma's van de Unie;

n) Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Zwitserse Bondsstaat betreffende de voorwaarden voor de deelname van de Zwitserse Bondsstaat aan het Agentschap van de Europese Unie voor het ruimtevaartprogramma.

ARTIKEL 51

Wijziging en beëindiging

1. Deze overeenkomst kan te allen tijde in onderling overleg tussen de overeenkomstsluitende partijen worden gewijzigd.

2. De Unie of Zwitserland kan deze overeenkomst opzeggen door de andere overeenkomstsluitende partij daarvan in kennis te stellen. De overeenkomst houdt zes maanden na ontvangst van die kennisgeving op van kracht te zijn.

3. Wanneer deze overeenkomst ophoudt van kracht te zijn, blijven de rechten en verplichtingen die personen en marktdeelnemers uit hoofde van deze overeenkomst reeds vóór de datum van beëindiging van deze overeenkomst hebben verworven, behouden. De overeenkomstsluitende partijen treffen in onderling overleg een regeling voor gevallen waarin rechten nog niet volledig zijn verworven.

Gedaan te *[...]*, op *[...]*, in tweevoud, in de Bulgaarse, de Deense, de Duitse, de Engelse, de Estse, de Finse, de Franse, de Griekse, de Hongaarse, de Ierse, de Italiaanse, de Kroatische, de Letse, de Litouwse, de Maltese, de Nederlandse, de Poolse, de Portugese, de Roemeense, de Sloveense, de Slowaakse, de Spaanse, de Tsjechische en de Zweedse taal, waarbij alle teksten gelijkelijk authentiek zijn.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, deze overeenkomst hebben ondertekend.

(Handtekeningblok, met de volgende strekking, in alle 24 EU-talen: “Voor de Europese Unie” en “Voor de Zwitserse Bondsstaat”)

BIJLAGE I

ELEKTRICITEIT

tenzij in technische aanpassingen anders is bepaald:

— worden de rechten en verplichtingen die in deze bijlage opgenomen rechtshandelingen van de Unie voor de lidstaten van de Unie zijn vastgesteld, geacht ook voor Zwitserland te gelden;

— worden de verwijzingen in deze rechtshandelingen naar natuurlijke of rechtspersonen die in de lidstaten van de Unie verblijven of gevestigd zijn, gelezen als verwijzingen naar natuurlijke of rechtspersonen die in Zwitserland verblijven of gevestigd zijn.

Deze bepaling wordt toegepast met volledige inachtneming van de institutionele bepalingen van deel V van deze overeenkomst.

HANDELINGEN WAARNAAR WORDT VERWEZEN

1. 32019 R 0941: Verordening (EU) 2019/941 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende risicoparaatheid in de elektriciteitssector en tot intrekking van Richtlijn 2005/89/EG (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/941/oj)

   Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Verordening (EU) 2019/941 met de volgende aanpassingen gelezen:

   a) in artikel 3, lid 1, worden de woorden “Elke lidstaat wijst zo spoedig mogelijk en in elk geval uiterlijk op 5 januari 2020” vervangen door:

      “Zwitserland wijst uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van de overeenkomst”;

   b) in artikel 7, lid 1, worden de woorden “Uiterlijk vier maanden na identificatie van de regionale elektriciteitscrisisscenario’s overeenkomstig artikel 6, lid 1” vervangen door:

      “Uiterlijk drie jaar en vier maanden na de inwerkingtreding van de overeenkomst”;

   c) in artikel 7, lid 4, worden de woorden “Uiterlijk vier maanden na de identificatie van de regionale elektriciteitscrisisscenario’s overeenkomstig artikel 6, lid 1” vervangen door:

      “Uiterlijk drie jaar en vier maanden na de inwerkingtreding van deze overeenkomst”;

   d) de artikelen 10 en 14 zijn uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst van toepassing.

2. 32019 R 0942: Verordening (EU) 2019/942 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 tot oprichting van een Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/942/oj), gewijzigd bij:

— 32024 R 1787: Verordening (EU) 2024/1787 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake de beperking van methaanemissies in de energiesector en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/942 (PB L, 2024/1787, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1787/oj).

— 32024 R 1789: Verordening (EU) 2024/1789 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 en (EU) 2022/869 en Besluit (EU) 2017/684, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 715/2009 (herschikking) (PB L, 2024/1789, 15.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1789/oj).

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Verordening (EU) 2019/942 met de volgende aanpassingen gelezen:

a) Verordening (EU) 2019/942 is alleen van toepassing op aangelegenheden die binnen het toepassingsgebied van deze overeenkomst vallen;

b) niettegenstaande de algemene bepaling aan het begin van bijlage I bij deze overeenkomst worden de termen “lidstaat” of “lidstaten” in Verordening (EU) 2019/942 gelezen als een verwijzing naar Zwitserland, naast de betekenis ervan in Verordening (EU) 2019/942. Evenzo omvat de term “regulerende instantie” in Verordening (EU) 2019/942, naast de betekenis ervan in Verordening (EU) 2019/942, de regulerende (ook “regelgevende”) instantie van Zwitserland;

c) aan artikel 3 wordt het volgende lid toegevoegd:

“3. Met betrekking tot Zwitserland heeft ACER de bevoegdheden die hem zijn toegewezen overeenkomstig de artikelen 3 tot en met 10 en artikel 12 van Verordening (EU) 2019/942, tenzij in deze overeenkomst anders is bepaald. Voordat ACER een besluit met betrekking tot Zwitserland neemt, raadpleegt het de bevoegde Zwitserse autoriteit.”;

d) aan artikel 5, lid 4, wordt het volgende toegevoegd:

“Voor artikel 9, lid 6, punt b), van Verordening (EU) 2015/1222 is de volgende procedure van toepassing:

Voor zover de wijziging van capaciteitsberekeningsregio’s betrekking heeft op de toewijzing van Zwitserse grenzen aan een specifieke regio, heeft Zwitserland het recht het Gemengd Comité te verzoeken een besluit te nemen over de goedkeuring van de toewijzing van Zwitserse grenzen aan een specifieke regio.

Indien het Gemengd Comité binnen zes maanden na het verzoek geen besluit heeft genomen, neemt ACER een besluit over de capaciteitsberekeningsregio’s overeenkomstig de eerste alinea van dit lid, rekening houdend met de bezwaren van Zwitserland.

Indien het Gemengd Comité besluit de toewijzing van de Zwitserse grenzen aan een specifieke regio niet goed te keuren, stelt ACER een nieuw besluit op waarin rekening wordt gehouden met de bezwaren van Zwitserland.”;

e) aan artikel 21 wordt het volgende toegevoegd:

“De NRI van Zwitserland neemt ten volle deel aan de raad van regulators en aan alle andere voorbereidende instanties van ACER, met inbegrip van werkgroepen, comités en taskforces, met betrekking tot aangelegenheden die binnen het toepassingsgebied van deze overeenkomst vallen. Zij heeft geen stemrecht in de raad van regulators. Het reglement van orde van de raad van regulators en het reglement van orde voor de werking van de werkgroepen geven volledige uitvoering aan de deelname van de NRI van Zwitserland.”;

f) aan artikel 31 wordt het volgende toegevoegd:

“Zwitserland neemt deel aan de financiering van ACER. Hiertoe zijn de procedures van artikel 49 van deze overeenkomst van toepassing.”;

g) Zwitserland verleent ACER en zijn personeel in het kader van hun officiële functies voor ACER de voorrechten en immuniteiten waarin is voorzien in het aanhangsel bij deze bijlage, die zijn gebaseerd op de artikelen 1 tot en met 6, 10 tot en met 15, 17 en 18 van Protocol nr. 7. Verwijzingen naar de overeenkomstige artikelen van het protocol worden ter informatie tussen haakjes vermeld;

h) aan artikel 39 wordt het volgende lid toegevoegd:

"1 bis. In afwijking van artikel 12, lid 2, punt a), van de regeling die van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Unie, vastgesteld bij Verordening nr. 31 (EEG), nr. 11 (EGA), tot vaststelling van het statuut van de ambtenaren en de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (PB 45 van 14.6.1962, blz. 1385), met inbegrip van eventuele latere wijzigingen, kan ACER, indien het daartoe besluit, Zwitserse onderdanen die hun volledige burgerrechten genieten op contractbasis in dienst nemen. ACER kan de detachering van deskundigen door Zwitserland aanvaarden.";

i) aan artikel 41, lid 1, wordt het volgende toegevoegd:

"Verordening (EG) nr. 1049/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2001 (PB L 145 van 31.5.2001, blz. 43) inzake de toegang van het publiek tot documenten van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie is, voor de toepassing van deze verordening, eveneens van toepassing op alle documenten van ACER die betrekking hebben op Zwitserland.";

3. 32020 D 2152: Besluit (EU) 2020/2152 van de Commissie van 17 december 2020 betreffende de aan het Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators verschuldigde vergoedingen voor het verzamelen, hanteren, verwerken en analyseren van informatie die overeenkomstig Verordening (EU) nr. 1227/2011 van het Europees Parlement en de Raad is gerapporteerd (PB L 428 van 18.12.2020, blz. 68, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2152/oj).

4. 32019 R 943: Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj), gewijzigd bij:

— 32022 R 0869: Verordening (EU) 2022/869 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2022 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 715/2009, (EU) 2019/942 en (EU) 2019/943, en Richtlijnen 2009/73/EG en (EU) 2019/944, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 347/2013 (PB L 152 van 3.6.2022, blz. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj)

— 32024 R 1747: Verordening (EU) 2024/1747 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2019/942 en (EU) 2019/943 wat betreft het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie (PB L, 2024/1747, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj).

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Verordening (EU) 2019/943 met de volgende aanpassingen gelezen:

a) aan artikel 14, lid 8, wordt het volgende toegevoegd:

"Voor zover de Commissie voornemens is een biedzone die het Zwitsers grondgebied bestrijkt, te wijzigen, legt zij het ontwerpbesluit ter goedkeuring voor aan het Gemengd Comité. Het Gemengd Comité neemt binnen zes maanden na de indiening een besluit. Indien het Gemengd Comité de wijziging van de biedzone voor het Zwitserse grondgebied niet goedkeurt, stelt de Commissie een nieuw besluit op waarin rekening wordt gehouden met de bezwaren van Zwitserland.";

b) aan artikel 15, lid 5, wordt het volgende toegevoegd:

"Voor zover de Commissie voornemens is een biedzone die het Zwitsers grondgebied bestrijkt, te wijzigen, legt zij het ontwerpbesluit ter goedkeuring voor aan het Gemengd Comité. Het Gemengd Comité neemt binnen zes maanden na de indiening een besluit. Indien het Gemengd Comité de wijziging van de biedzone voor het Zwitserse grondgebied niet goedkeurt, stelt de Commissie een nieuw besluit op waarin rekening wordt gehouden met de bezwaren van Zwitserland.";

c) door Zwitserland ingevoerde capaciteitsmechanismen worden goedgekeurd door de bevoegde Zwitserse autoriteit. Dienovereenkomstig wordt voor die capaciteitsmechanismen in artikel 21, lid 8, het woord "Commissie" vervangen door "de bevoegde Zwitserse autoriteit";

d) in artikel 24, lid 1, wordt punt a) vervangen door:

"a) uitgaan van veronderstellingen, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de nationale vraag naar en het nationale aanbod van elektriciteit, met inbegrip van die specifieke kenmerken die voortvloeien uit het feit dat Zwitserland geen lidstaat van de Unie is, of uit elementen die bijzonder relevant kunnen zijn voor de voorzieningszekerheid in Zwitserland, zoals een verminderde beschikbaarheid van kernenergie en gas voor elektriciteitsopwekking in de buurlanden, mits dergelijke punten op een evenredige en redelijke wijze in aanmerking worden genomen.";

e) de Commissie beschikt over de bevoegdheden uit hoofde van de artikelen 34, 63 en 64 in gevallen die betrekking hebben op Zwitserland;

f) aan artikel 65, lid 2, wordt het volgende toegevoegd:

"Indien de Commissie voornemens is voor de toepassing van dit artikel informatie op te vragen bij een in Zwitserland gevestigde onderneming, verstrekt de Commissie de Zwitserse NRI een verzoek om informatie, met inbegrip van een termijn waarbinnen de betrokken onderneming deze informatie moet verstrekken. De NRI verzoekt de betrokken onderneming onmiddellijk om deze informatie en neemt in haar verzoek de in lid 3 bedoelde informatie op. De Zwitserse NRI geeft het antwoord van de betrokken ondernemingen onmiddellijk na ontvangst door aan de Commissie.

Indien een onderneming de overeenkomstig de derde alinea gevraagde informatie niet binnen de door de Commissie vastgestelde termijn verstrekt of onvolledige informatie verstrekt, kan de Commissie de Zwitserse NRI verzoeken overeenkomstig lid 5 besluiten vast te stellen.";

g) aan artikel 65, lid 5, wordt het volgende toegevoegd:

"Op verzoek van de Commissie overeenkomstig lid 2 verzoekt de Zwitserse NRI de betrokken onderneming bij besluit om de gevraagde informatie te verstrekken.";

h) aan artikel 66, lid 2, wordt het volgende toegevoegd:

"Indien aan de voorwaarden van dit lid is voldaan met betrekking tot een antwoord op een verzoek om informatie van de Zwitserse NRI overeenkomstig artikel 65, lid 2, kan de Commissie de Zwitserse NRI verzoeken om overeenkomstig dit lid een besluit vast te stellen ten aanzien van de betrokken ondernemingen.";

i) er wordt een nieuw artikel toegevoegd:

"Artikel 66 bis

Besluiten die de Zwitserse NRI op grond van de artikelen 65 en 66 vaststelt, zijn onderworpen aan rechterlijke toetsing door Zwitserse rechtbanken.";

j) artikel 7 ter, artikel 12, leden 2 tot en met 7, artikel 19 bis, leden 3 tot en met 9, artikelen 19 sexies, 19 septies, 50 en 63 worden uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst uitgevoerd.

5. 32010 R 0838: Verordening (EU) nr. 838/2010 van de Commissie van 23 september 2010 betreffende de vaststelling van richtsnoeren met betrekking tot het vergoedingsmechanisme voor elektriciteitsstromen tussen transmissienetbeheerders en een gemeenschappelijke regelgevingsaanpak voor de transmissietarifering (PB L 250 van 24.9.2010, blz. 5, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2010/838/oj).

Voor de toepassing van deze overeenkomst heeft de Commissie de bevoegdheden uit hoofde van deel A, de punten 3.3 en 5.1, van de bijlage bij Verordening (EU) nr. 838/2010.

6. 32013 R 0543: Verordening (EU) nr. 543/2013 van de Commissie van 14 juni 2013 betreffende de toezending en publicatie van gegevens inzake de elektriciteitsmarkten en houdende wijziging van bijlage I bij Verordening (EG) nr. 714/2009 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 163 van 15.6.2013, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/543/oj), gewijzigd bij:

— 32019 R 943: Verordening (EU) 2019/943 van 5 juni 2019 (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 54).

7. 32015 R 1222: Verordening (EU) 2015/1222 van de Commissie van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer (PB L 197 van 25.7.2015, blz. 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj), gewijzigd bij:

— 32021 R 0280: Uitvoeringsverordening (EU) 2021/280 van de Commissie van 22 februari 2021 houdende wijziging van Verordeningen (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 en (EU) 2017/1485, teneinde deze in overeenstemming te brengen met Verordening (EU) 2019/943 (PB L 62 van 23.2.2021, blz. 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj).

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Verordening (EU) 2015/1222 met de volgende aanpassingen gelezen:

a) aan artikel 1 wordt het volgende lid toegevoegd:

"6. De Zwitserse TSB en marktbeheerders nemen onder dezelfde voorwaarden als TSB's en marktbeheerders uit de Unie deel aan eenvormige day-ahead- en intradaykoppeling, zodra aan de technische en regelgevingsvoorwaarden van deze verordening is voldaan. De Commissie houdt er in haar besluit op grond van artikel 1, lid 5, rekening mee dat de uitvoering van de overeenkomst wordt geacht te voldoen aan de voorwaarden van artikel 1, lid 4. Alle betrokken actoren nemen snel de nodige maatregelen om Zwitserland in staat te stellen binnen negen maanden na de inwerkingtreding van de overeenkomst toe te treden tot de marktkoppeling.";

b) met betrekking tot de voorwaarden of methodologieën waarvan de vaststelling is voorzien in Verordening (EU) 2015/1222:

i) nemen de Zwitserse TSB, de benoemde elektriciteitsmarktbeheerders ("NEMO's") en de NRI deel aan het vaststellen van nieuwe of gewijzigde voorwaarden of methodologieën, en hun opmerkingen worden in aanmerking genomen bij het nemen van een besluit over de voorwaarden of methodologieën;

ii) wordt bij het stemmen en rekening houdend met de vraag of de relevante drempels voor de lidstaten of de bevolking voor gekwalificeerde meerderheden zijn bereikt, rekening gehouden met Zwitserland en zijn bevolking;

iii) worden de verwijzingen naar "regio's [die] zijn samengesteld uit meer dan vijf lidstaten" in artikel 9, lid 3, eerste alinea, en naar "regio's [die] zijn samengesteld uit maximaal vijf lidstaten" in artikel 9, lid 3, derde alinea, gelezen als "regio's [die] zijn samengesteld uit meer dan vier lidstaten van de Unie en Zwitserland", respectievelijk als "regio's [die] zijn samengesteld uit maximaal vier lidstaten van de Unie en Zwitserland";

iv) is, wanneer de toewijzing van Zwitserse grenzen aan een capaciteitsberekeningsregio wordt gewijzigd overeenkomstig artikel 9, lid 6, punt b), de procedure van artikel 5, lid 4, van Verordening (EU) 2019/942 van toepassing;

v) zijn de voorwaarden of methodologieën die op de datum van ondertekening van deze overeenkomst reeds waren vastgesteld, van toepassing in Zwitserland; en

vi) worden nieuwe of gewijzigde voorwaarden of methodologieën die volgens de procedure van Verordening (EU) 2015/1222 door ACER worden vastgesteld binnen een maand door de Zwitserse NRI in de Zwitserse regelgeving opgenomen. De voorwaarden of methodologieën zijn voorlopig van toepassing in Zwitserland vanaf de datum van toepassing ervan in de Unie. Elke voorlopige toepassing eindigt met de opname in de Zwitserse regelgeving door de Zwitserse NRI.

8. 32016 R 1719: Verordening (EU) 2016/1719 van de Commissie van 26 september 2016 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing op de langere termijn (PB L 259 van 27.9.2016, blz. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1719/oj), gewijzigd bij:

— 32021 R 0280: Uitvoeringsverordening (EU) 2021/280 van de Commissie van 22 februari 2021 houdende wijziging van Verordeningen (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 en (EU) 2017/1485, teneinde deze in overeenstemming te brengen met Verordening (EU) 2019/943 (PB L 62 van 23.2.2021, blz. 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/280/oj).

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Verordening (EU) 2016/1719 met de volgende aanpassingen gelezen:

a) aan artikel 1 wordt het volgende lid toegevoegd:

"6. De Zwitserse TSB en marktbeheerders nemen onder dezelfde voorwaarden als TSB's en marktbeheerders uit de Unie deel aan het centrale toewijzingsplatform, zodra aan de technische en regelgevingsvoorwaarden van deze verordening is voldaan. De Commissie houdt er in haar besluit op grond van lid 5 rekening mee dat de uitvoering van de overeenkomst wordt geacht te voldoen aan de voorwaarden van lid 4. Alle betrokken actoren nemen snel de nodige maatregelen om Zwitserland in staat te stellen binnen negen maanden na de inwerkingtreding van de overeenkomst toe te treden tot de marktkoppeling.";

b) met betrekking tot de voorwaarden of methodologieën waarvan de vaststelling is voorzien in Verordening (EU) 2016/1719:

i) nemen de Zwitserse TSB en NRI deel aan het vaststellen van nieuwe of gewijzigde voorwaarden of methodologieën, en hun opmerkingen worden in aanmerking genomen bij het nemen van een besluit over de voorwaarden of methodologieën;

ii) wordt bij het stemmen en rekening houdend met de vraag of de relevante drempels voor de lidstaten of de bevolking voor gekwalificeerde meerderheden zijn bereikt, rekening gehouden met Zwitserland en zijn bevolking;

iii) worden de verwijzingen naar "regio's [die] zijn samengesteld uit meer dan vijf lidstaten" in artikel 4, lid 3, eerste alinea, en naar "regio's [die] zijn samengesteld uit maximaal vijf lidstaten" in artikel 4, lid 3, derde alinea, gelezen als "regio's [die] zijn samengesteld uit meer dan vier lidstaten van de Unie en Zwitserland", respectievelijk als "regio's [die] zijn samengesteld uit maximaal vier lidstaten van de Unie en Zwitserland";

iv) zijn de voorwaarden of methodologieën die op de datum van ondertekening van deze overeenkomst reeds waren vastgesteld, van toepassing in Zwitserland; en

v) worden nieuwe of gewijzigde voorwaarden of methodologieën die volgens de procedure van Verordening (EU) 2016/1719 door ACER worden vastgesteld, binnen een maand door de Zwitserse NRI in de Zwitserse regelgeving opgenomen. De voorwaarden of methodologieën zijn voorlopig van toepassing in Zwitserland vanaf de datum van toepassing ervan in de Unie. Elke voorlopige toepassing eindigt met de opname in de Zwitserse regelgeving door de Zwitserse NRI.

9. 32017 R 2195: Verordening (EU) 2017/2195 van de Commissie van 23 november 2017 tot vaststelling van richtsnoeren voor elektriciteitsbalancering (PB L 312 van 28.11.2017, blz. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2195/oj), gewijzigd bij:

— 32021 R 0280: Uitvoeringsverordening (EU) 2021/280 van de Commissie van 22 februari 2021 houdende wijziging van Verordeningen (EU) 2015/1222, (EU) 2016/1719, (EU) 2017/2195 en (EU) 2017/1485, teneinde deze in overeenstemming te brengen met Verordening (EU) 2019/943 (PB L 62 van 23.2.2021, blz. 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj).

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Verordening (EU) 2017/2195 met de volgende aanpassingen gelezen:

a) aan artikel 1 wordt het volgende lid toegevoegd:

"9. De Zwitserse TSB en marktbeheerders nemen onder dezelfde voorwaarden als TSB's en marktbeheerders uit de Unie deel aan de Europese platforms voor de uitwisseling van standaardproducten voor balanceringsenergie, zodra aan de technische en regelgevingsvoorwaarden van deze verordening is voldaan. De Commissie houdt er in haar besluit op grond van lid 7 rekening mee dat de uitvoering van de overeenkomst wordt geacht te voldoen aan de voorwaarden van lid 6. Alle betrokken actoren nemen snel de nodige maatregelen om Zwitserland in staat te stellen binnen negen maanden na de inwerkingtreding van de overeenkomst toe te treden tot de marktkoppeling.";

b) met betrekking tot de voorwaarden of methodologieën waarvan de vaststelling is voorzien in Verordening (EU) 2017/2195:

i) nemen de Zwitserse TSB en NRI deel aan het vaststellen van nieuwe of gewijzigde voorwaarden of methodologieën, en hun opmerkingen worden in aanmerking genomen bij het nemen van een besluit over de voorwaarden of methodologieën;

ii) wordt bij het stemmen en rekening houdend met de vraag of de relevante drempels voor de lidstaten of de bevolking voor gekwalificeerde meerderheden zijn bereikt, rekening gehouden met Zwitserland en zijn bevolking;

iii) worden de verwijzingen naar "regio's [die] zijn samengesteld uit meer dan vijf lidstaten" in artikel 4, lid 4, en naar "regio's [die] zijn samengesteld uit maximaal vijf lidstaten" in artikel 4, lid 4, gelezen als "regio's [die] zijn samengesteld uit meer dan vier lidstaten van de Unie en Zwitserland", respectievelijk als "regio's [die] zijn samengesteld uit maximaal vier lidstaten van de Unie en Zwitserland";

iv) zijn de voorwaarden of methodologieën die op de datum van ondertekening van deze overeenkomst reeds waren vastgesteld, van toepassing in Zwitserland; en

v) worden nieuwe of gewijzigde voorwaarden of methodologieën die volgens de procedure van Verordening (EU) 2017/2195 door ACER worden vastgesteld, binnen een maand door de Zwitserse NRI in de Zwitserse regelgeving opgenomen. De voorwaarden of methodologieën zijn voorlopig van toepassing in Zwitserland vanaf de datum van toepassing ervan in de Unie. Elke voorlopige toepassing eindigt met de opname in de Zwitserse regelgeving door de Zwitserse NRI.

10. 32017 R 2196: Verordening (EU) 2017/2196 van de Commissie van 24 november 2017 tot vaststelling van een netcode voor de noodtoestand en het herstel van het elektriciteitsnet (PB L 312 van 28.11.2017, blz. 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2196/oj).

11. 32016 R 1388: Verordening (EU) 2016/1388 van de Commissie van 17 augustus 2016 tot vaststelling van een netcode voor aansluiting van verbruikers (PB L 223 van 18.8.2016, blz. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1388/oj).

    Voor de toepassing van deze overeenkomst heeft de Commissie de bevoegdheden uit hoofde van artikel 51.

12. 32016 R 0631: Verordening (EU) 2016/631 van de Commissie van 14 april 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting van elektriciteitsproducenten op het net (PB L 112 van 27.4.2016, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/631/oj).

    Voor de toepassing van deze overeenkomst heeft de Commissie de bevoegdheden uit hoofde van artikel 61.

13. 32016 R 1447: Verordening (EU) 2016/1447 van de Commissie van 26 augustus 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting op het net van hoogspanningsgelijkstroomsystemen en op gelijkstroom aangesloten power park modules (PB L 241 van 8.9.2016, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1447/oj).

    Voor de toepassing van deze overeenkomst heeft de Commissie de bevoegdheden uit hoofde van artikel 78.

14. 32017 R 1485: Verordening (EU) 2017/1485 van de Commissie van 2 augustus 2017 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende het beheer van elektriciteitstransmissiesystemen (PB L 220 van 25.8.2017, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1485/oj), gewijzigd bij:

— 32021 R 0280: Verordening (EU) 2021/280 van de Commissie van 22 februari 2021 (PB L 62 van 23.2.2021, blz. 24).

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Verordening (EU) 2017/1485 met de volgende aanpassingen gelezen:

a) met betrekking tot de voorwaarden of methodologieën waarvan de vaststelling is voorzien in Verordening (EU) 2017/1485:

i) nemen de Zwitserse TSB en NRI deel aan het vaststellen van nieuwe of gewijzigde voorwaarden of methodologieën, en hun opmerkingen worden in aanmerking genomen bij het nemen van een besluit over de voorwaarden of methodologieën;

ii) wordt bij het stemmen en rekening houdend met de vraag of de relevante drempels voor de lidstaten of de bevolking voor gekwalificeerde meerderheden zijn bereikt, rekening gehouden met Zwitserland en zijn bevolking;

iii) worden de verwijzingen naar “regio’s [die] zijn samengesteld uit meer dan vijf lidstaten” in artikel 5, lid 5, en naar “regio’s [die] zijn samengesteld uit maximaal vijf lidstaten” in artikel 5, lid 5, gelezen als “regio’s [die] zijn samengesteld uit meer dan vier lidstaten van de Unie en Zwitserland”, respectievelijk als “regio’s [die] zijn samengesteld uit maximaal vier lidstaten van de Unie en Zwitserland”;

iv) zijn de voorwaarden of methodologieën die op de datum van ondertekening van deze overeenkomst reeds waren vastgesteld, van toepassing in Zwitserland; en

v) worden nieuwe of gewijzigde voorwaarden of methodologieën die volgens de procedure van Verordening (EU) 2017/1485 door ACER worden vastgesteld, binnen een maand door de Zwitserse NRI in de Zwitserse regelgeving opgenomen. De voorwaarden of methodologieën zijn voorlopig van toepassing in Zwitserland vanaf de datum van toepassing ervan in de EU. Elke voorlopige toepassing eindigt met de opname in de Zwitserse regelgeving door de Zwitserse NRI.

15. 32024 L 01366: Gedelegeerde Verordening (EU) 2024/1366 van de Commissie van 11 maart 2024 tot aanvulling van Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad door middel van de vaststelling van een netcode inzake sectorspecifieke regels voor met cyberbeveiliging samenhangende aspecten van grensoverschrijdende elektriciteitsstromen (PB L, 2024/1366, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1366/oj).

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Verordening (EU) 2024/1366 met de volgende aanpassingen gelezen:

a) het volgende artikel wordt ingevoegd:

"Artikel 1 bis

1. Bij de inwerkingtreding van de overeenkomst stelt Zwitserland de volgende autoriteiten en organen in of wijst het deze aan:

a) een overheidsinstantie of nationale regelgevende instantie om de bij deze verordening aan de "bevoegde instantie" toegewezen werkzaamheden te verrichten; wat Zwitserland betreft, worden verwijzingen in deze verordening naar "bevoegde instantie" gelezen als verwijzingen naar die aangewezen instantie;

b) een of meer computer security incident response teams (CSIRT's) die verantwoordelijk zijn voor de behandeling van incidenten binnen het toepassingsgebied van deze verordening volgens een welomschreven proces; die teams kunnen samenwerkingsverbanden aangaan met de nationale CSIRT's van de lidstaten van de Unie, voor zover vereist voor de toepassing van deze verordening; in het kader van die samenwerkingsverbanden faciliteert Zwitserland doeltreffende, efficiënte en veilige informatie-uitwisseling met die nationale CSIRT's, met behulp van relevante protocollen voor informatie-uitwisseling, waaronder het verkeerslichtprotocol. Wat Zwitserland betreft, worden verwijzingen in deze verordening naar "CSIRT" gelezen als verwijzingen naar het (de) overeenkomstig de eerste alinea aangewezen team(s).

Zwitserland wijst een van zijn CSIRT's aan als coördinator met het oog op gecoördineerde openbaarmaking van kwetsbaarheden (hierna "coördinerend CSIRT" genoemd). Het coördinerend CSIRT treedt op als een betrouwbare tussenpersoon en vergemakkelijkt, waar nodig, de interactie tussen de natuurlijke of rechtspersoon die een kwetsbaarheid meldt enerzijds en de fabrikant of aanbieder van de mogelijk kwetsbare ICT-producten of -diensten anderzijds, op verzoek van een van beide partijen. De taken van het coördinerend CSIRT omvatten:

i) het identificeren van en contact opnemen met de betrokken entiteiten;

ii) het bijstaan van de natuurlijke of rechtspersonen die een kwetsbaarheid melden; en

iii) het onderhandelen over tijdschema's voor de bekendmaking, en het beheren van kwetsbaarheden die van invloed zijn op meerdere entiteiten.

Zwitserland zorgt ervoor dat natuurlijke of rechtspersonen, desgevraagd anoniem, melding kunnen maken van een kwetsbaarheid aan het coördinerend CSIRT. Het coördinerend CSIRT ziet erop toe dat zorgvuldige follow-up wordt gegeven aan de gemelde kwetsbaarheid en waarborgt de anonimiteit van de natuurlijke of rechtspersoon die de kwetsbaarheid meldt. Wanneer een gemelde kwetsbaarheid aanzienlijke gevolgen kan hebben voor entiteiten, niet alleen in Zwitserland, maar ook in een of meer lidstaten van de Unie, werkt het coördinerend CSIRT van Zwitserland in voorkomend geval samen met andere coördinerende CSIRT's binnen het CSIRT-netwerk;

c) een of meer bevoegde instanties die verantwoordelijk zijn voor het beheer van grootschalige cyberbeveiligingsincidenten en -crises binnen het toepassingsgebied van deze verordening, die een nationaal plan voor grootschalige cyberbeveiligingsincidenten en crisisrespons voor elektriciteit vaststellen waarin de doelstellingen van en regelingen voor het beheer van grootschalige cyberbeveiligingsincidenten en -crises zijn uiteengezet. Wat Zwitserland betreft, worden verwijzingen in deze verordening naar "cybercrisisbeheerautoriteiten", "NIS-cybercrisisbeheerautoriteiten" of "nationale cybercrisisbeheerautoriteiten" gelezen als verwijzingen naar die aangewezen autoriteit;

d) een contactpunt dat een verbindingsfunctie vervult om te zorgen voor grensoverschrijdende samenwerking binnen het toepassingsgebied van deze verordening tussen de Zwitserse autoriteiten en de relevante autoriteiten van de lidstaten van de Unie, en, in voorkomend geval, met de Commissie en het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (hierna “Enisa” genoemd), alsook om sectoroverschrijdende samenwerking met andere bevoegde instanties in Zwitserland te waarborgen. Wat Zwitserland betreft, worden verwijzingen in deze verordening naar “nationaal centraal contactpunt” gelezen als verwijzingen naar dat aangewezen contactpunt;

e) een bevoegde instantie die verantwoordelijk is voor cyberbeveiliging. Wat Zwitserland betreft, worden verwijzingen in deze verordening naar “bevoegde instanties verantwoordelijk voor cyberbeveiliging” of “CS-NCA’s” gelezen als verwijzingen naar die aangewezen autoriteit.

2. Uiterlijk bij de inwerkingtreding van de overeenkomst stelt Zwitserland de Commissie, ACER, ENTSB-E en de EU DSB-entiteit in kennis en deelt het hun de naam en contactgegevens mee van de in lid 1 bedoelde respectieve autoriteiten.”;

b) met betrekking tot de voorwaarden of methodologieën of plannen waarvan de vaststelling is voorzien in Verordening (EU) 2024/1366:

i) nemen de Zwitserse TSB, de Zwitserse distributiesysteembeheerders (DSB’s) via de EU DSB-entiteit en de bevoegde instantie deel aan het vaststellen van nieuwe of gewijzigde voorwaarden of methodologieën, en hun opmerkingen worden in aanmerking genomen bij het nemen van een besluit over de voorwaarden of methodologieën;

ii) wordt bij het stemmen over de voorwaarden of methodologieën of plannen en rekening houdend met de vraag of de relevante drempels voor de lidstaten van de Unie of de bevolking voor gekwalificeerde meerderheden zijn bereikt, rekening gehouden met Zwitserland en zijn bevolking;

iii) worden de verwijzingen naar "de betrokken systeembeheersregio [die] uit meer dan vijf lidstaten bestaat" in artikel 7, lid 3, gelezen als "de betrokken systeembeheersregio [die] uit meer dan vier lidstaten van de Europese Unie en Zwitserland bestaat";

iv) zijn de voorwaarden of methodologieën en de plannen die op de datum van ondertekening van deze overeenkomst reeds waren vastgesteld, van toepassing in Zwitserland;

v) worden nieuwe of gewijzigde voorwaarden of methodologieën en plannen die volgens de procedure van Verordening (EU) 2024/1366 in de Unie worden vastgesteld, binnen een maand door de Zwitserse bevoegde instantie in de Zwitserse regelgeving opgenomen. De voorwaarden of methodologieën zijn voorlopig van toepassing in Zwitserland vanaf de datum van toepassing ervan in de Unie. Elke voorlopige toepassing eindigt met de integratie in de Zwitserse regelgeving door de Zwitserse bevoegde instantie;

c) in artikel 2, lid 6, en artikel 33, lid 2, punt a), i), wordt de verwijzing naar Verordening (EU) 2016/679 wat Zwitserland betreft, begrepen als een verwijzing naar de desbetreffende nationale wetgeving;

d) artikel 5, laatste zin, artikel 38, lid 8, artikel 41, lid 2, tweede zin, artikel 41, lid 3, artikel 41, lid 7, en artikel 43, lid 4, zijn niet van toepassing;

e) artikel 37, lid 4, wordt vervangen door:

“Indien de bevoegde instantie kennis krijgt van een nog niet verholpen kwetsbaarheid, zonder dat er aanwijzingen zijn dat die al actief wordt uitgebuit, werkt zij onverwijld met het coördinerend CSIRT met het oog op de gecoördineerde bekendmaking van kwetsbaarheden als bedoeld in artikel 1 bis, lid 1, punt b), van deze richtlijn.

f) artikel 40, lid 3, wordt vervangen door:

“Indien de cyberaanval wordt aangemerkt, of naar verwachting zal worden aangemerkt als een grootschalig cyberbeveiligingsincident en Zwitserland hierdoor wordt getroffen, stelt de ad-hocgroep voor grensoverschrijdende crisiscoördinatie de nationale cybercrisisbeheerautoriteiten in Zwitserland en de door het incident getroffen lidstaten van de Unie, evenals de Commissie en het Europees netwerk van verbindingsorganisaties voor cybercrises (“EU-CyCLONe”) onmiddellijk daarvan in kennis. In een dergelijke situatie ondersteunt de ad-hocgroep voor grensoverschrijdende crisiscoördinatie EU-CyCLONe met betrekking tot sectorspecifieke kenmerken.”;

g) artikel 42, lid 3, wordt vervangen door:

“De CSIRT’s verspreiden de van Enisa ontvangen informatie onverwijld onder de betrokken entiteiten.”.

16. 32019 L 0944: Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (PB L 158 van 14.6.2019, blz. 125, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj), gewijzigd bij:

— 32022 R 0869: Verordening (EU) 2022/869 van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 2022 betreffende richtsnoeren voor de trans-Europese energie-infrastructuur, tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 715/2009, (EU) 2019/942 en (EU) 2019/943, en Richtlijnen 2009/73/EG en (EU) 2019/944, en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 347/2013 (PB L 152 van 3.6.2022, blz. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj)

— 32024 L 1711: Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 inzake het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie (PB L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj).

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Richtlijn (EU) 2019/944 met de volgende aanpassingen gelezen:

a) de Commissie beschikt over de bevoegdheden uit hoofde van de artikelen 44, lid 1, artikel 63 en artikel 66, lid 1, in gevallen die betrekking hebben op Zwitserland;

b) artikel 6 bis, artikel 7, leden 1, 2, 4 en 5, artikel 8, artikel 12, lid 1, artikel 15, artikel 15 bis, leden 1 tot en met 8, de artikelen 16 en 23, artikel 24, leden 1 en 3, de artikelen 28 en 28 bis, artikel 29, lid 1, de artikelen 32, 38 en 66 bis, worden uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst uitgevoerd;

c) artikel 35, leden 1 en 2, wordt uiterlijk drie jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst uitgevoerd met betrekking tot de ontvlechting van distributiesysteembeheerders naar Zwitsers publiek recht;

d) de Zwitserse NRI oefent uiterlijk vijf jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst de taken uit met betrekking tot aansluiting op en toegang tot nationale netwerken, met inbegrip van transmissie- en distributietarieven, overeenkomstig artikel 59, lid 1, punt a), en lid 7, punt a);

e) het Gemengd Comité heeft de bevoegdheid uit hoofde van artikel 65.

17. 32023 R 1162: Uitvoeringsverordening (EU) 2023/1162 van de Commissie van 6 juni 2023 inzake interoperabiliteitsvoorschriften en niet-discriminerende en transparante procedures voor toegang tot meter- en verbruiksgegevens (PB L 154 van 15.6.2023, blz. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/1162/oj).

18. 32011 R 1227: Verordening (EU) nr. 1227/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor energie (PB L 326 van 8.12.2011, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1227/oj), gewijzigd bij:

— 32024 R 1106: Verordening (EU) 2024/1106 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1227/2011 en (EU) 2019/942 wat de verbetering van de bescherming van de Unie tegen marktmanipulatie op de groothandelsmarkt voor energie betreft (PB L, 2024/1106, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1106/oj).

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Verordening (EU) nr. 1227/2011 met de volgende aanpassingen gelezen:

a) aan artikel 1, lid 2, wordt het volgende toegevoegd:

"Voor elektriciteitsderivaten die niet onder artikel 2, lid 4, vallen en die zijn toegelaten tot de handel op een handelsplatform of een handelsfaciliteit voor distributed ledger-technologie met statutaire zetel in Zwitserland, blijft Zwitserland regels toepassen die marktmanipulatie en handel met voorkennis verbieden en een beschermingsniveau garanderen dat vergelijkbaar is met dat in de Unie.";

b) aan artikel 1 wordt een nieuw lid toegevoegd:

"6. In Zwitserland is deze verordening alleen van toepassing op de groothandel in elektriciteit, maar niet op de gassector.";

c) in artikel 9 wordt een nieuw lid ingevoegd:

"1 bis. Marktdeelnemers die op het moment van de inwerkingtreding van deze overeenkomst zowel bij de Zwitserse NRI als bij een NRI van een lidstaat van de Unie zijn geregistreerd, brengen hun registratieverplichtingen in overeenstemming met dit artikel.";

d) in artikel 13 wordt een nieuw lid ingevoegd:

"8 bis. Met betrekking tot Zwitserland voert het Agentschap grensoverschrijdende onderzoeken uit overeenkomstig artikel 13, leden 5 tot en met 8, in nauwe en actieve samenwerking met de Zwitserse NRI.

In het kader van dergelijke grensoverschrijdende onderzoeken voeren de bevoegde Zwitserse instanties, met name de Zwitserse NRI, in nauwe samenwerking met het Agentschap onderzoeksmaatregelen uit overeenkomstig artikel 13 bis, artikel 13 ter, lid 2, en artikel 13 quater op het Zwitserse grondgebied.

Het Agentschap kan de Zwitserse NRI verzoeken concrete onderzoeksmaatregelen te nemen en de bevoegde Zwitserse instanties voeren die maatregelen uit. Het Agentschap neemt op verzoek deel aan de uitvoering van de maatregelen.

De Zwitserse NRI verzamelt de informatie die het Agentschap nodig heeft om zijn onderzoek doeltreffend uit te voeren en deelt deze informatie na de afronding van de respectieve onderzoeksmaatregel onverwijld met het Agentschap.

Wanneer het Agentschap voornemens is te communiceren met personen op Zwitsers grondgebied, onder meer met het oog op verzoeken om informatie uit hoofde van artikel 13 ter, lid 1, wordt de relevante informatie door de Zwitserse NRI respectievelijk aan die personen en aan het Agentschap doorgegeven.

Het in artikel 13, lid 11, bedoelde onderzoeksverslag wordt opgesteld door het Agentschap. De in artikel 13, lid 11, bedoelde maatregelen worden genomen door de Zwitserse NRI.";

e) voor maatregelen die de bevoegde Zwitserse instanties overeenkomstig artikel 13, lid 8 bis, hebben genomen, wordt de term "Agentschap" in artikel 13 octies, leden 1 en 4, gelezen als "bevoegde Zwitserse instantie";

f) na artikel 13 undecies wordt een nieuw artikel ingevoegd:

"Artikel 13 duodecies

Maatregelen die de bevoegde Zwitserse instanties overeenkomstig artikel 13, lid 8 bis, en artikel 13 octies nemen, zijn onderworpen aan de rechterlijke controle van Zwitserse rechtbanken.".

19. 32014 R 1348: Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1348/2014 van de Commissie van 17 december 2014 inzake de informatieverstrekking overeenkomstig artikel 8, leden 2 en 6, van Verordening (EU) nr. 1227/2011 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de integriteit en transparantie van de groothandelsmarkt voor energie (PB L 363 van 18.12.2014, blz. 121, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/1348/oj).

20. 32012 D 1117(01): Besluit van de Commissie van 15 november 2012 betreffende de oprichting van een Coördinatiegroep voor elektriciteit (PB C 353 van 17.11.2012, blz. 2).

Aanhangsel

VOORRECHTEN EN IMMUNITEITEN

ARTIKEL 1

(overeenkomstig artikel 1 van Protocol nr. 7)

De gebouwen en terreinen van het Agentschap zijn onschendbaar. Zij zijn vrijgesteld van huiszoeking, vordering, verbeurdverklaring of onteigening. De eigendommen en bezittingen van het Agentschap kunnen zonder toestemming van het Hof van Justitie van de Europese Unie niet worden getroffen door enige dwangmaatregel van bestuursrechtelijke of gerechtelijke aard.

ARTIKEL 2

(overeenkomstig artikel 2 van Protocol nr. 7)

Het archief van het Agentschap is onschendbaar.

ARTIKEL 3

(overeenkomstig de artikelen 3 en 4 van Protocol nr. 7)

1. Het Agentschap, zijn bezittingen, inkomsten en andere eigendommen zijn vrijgesteld van alle directe belastingen.

2. Over goederen en diensten die voor officieel gebruik uit Zwitserland naar het Agentschap worden geëxporteerd of die aan het Agentschap in Zwitserland beschikbaar worden gesteld, zijn geen indirecte heffingen en belastingen verschuldigd.

3. Vrijstelling van btw wordt verleend indien de feitelijke aankoopprijs voor de in de factuur of een overeenkomstig document vermelde goederen en diensten (inclusief belastingen) ten minste 100 Zwitserse frank bedraagt. Het Agentschap is vrijgesteld van alle douanerechten en in- en uitvoerverboden en -beperkingen met betrekking tot goederen bestemd voor officieel gebruik; de aldus ingevoerde goederen mogen in Zwitserland niet onder bezwarende titel of om niet worden overgedragen, tenzij op voorwaarden welke door de regering van Zwitserland zijn goedgekeurd.

4. Vrijstelling van btw, accijnzen en andere indirecte belastingen wordt verleend door middel van kwijtschelding van de betaalde bedragen op vertoon van de hiertoe bestemde Zwitserse formulieren aan de leverancier van de goederen of diensten.

5. Geen enkele vrijstelling wordt verleend van belastingen, heffingen en rechten die niet anders zijn dan eenvoudige vergoedingen voor diensten van openbaar nut.

ARTIKEL 4

(overeenkomstig artikel 5 van Protocol nr. 7)

Voor zijn officiële mededelingen en het overbrengen van al zijn documenten geniet het Agentschap in Zwitserland de behandeling, welke door dat land aan diplomatieke missies wordt toegestaan.

De officiële correspondentie en andere officiële mededelingen van het Agentschap zijn niet aan censuur onderworpen.

ARTIKEL 5

(overeenkomstig artikel 6 van Protocol nr. 7)

Het aan de leden en personeelsleden van het Agentschap verstrekte *laissez-passer* van de Unie wordt erkend als geldig reisdocument op het grondgebied van Zwitserland. Deze *laissez-passer* wordt aan ambtenaren en andere personeelsleden verstrekt onder de voorwaarden die zijn vastgesteld in het statuut van de ambtenaren van de Europese Unie en de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Unie (Verordening nr. 31 (EEG), nr. 11 (EGA), tot vaststelling van het statuut van de ambtenaren en de regeling welke van toepassing is op de andere personeelsleden van de Europese Economische Gemeenschap en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (PB 45 van 14.6.1962, blz. 1385), met inbegrip van eventuele latere wijzigingen).

ARTIKEL 6

(overeenkomstig artikel 10 van Protocol nr. 7)

De vertegenwoordigers van de lidstaten van de Unie die deelnemen aan de werkzaamheden van het Agentschap, alsook hun adviseurs en technisch deskundigen genieten gedurende de uitoefening van hun ambt en op hun reizen naar en van de plaats van bijeenkomst in Zwitserland de gebruikelijke voorrechten, immuniteiten en faciliteiten.

ARTIKEL 7

(overeenkomstig artikel 11 van Protocol nr. 7)

De ambtenaren en overige personeelsleden van het Agentschap zijn, ongeacht hun nationaliteit, op het grondgebied van Zwitserland:

a) vrijgesteld van rechtsvervolging voor hetgeen zij in hun officiële hoedanigheid hebben gedaan, gezegd of geschreven, met inachtneming van de toepassing van de bepalingen der Verdragen, die enerzijds betrekking hebben op de verantwoordelijkheid van de ambtenaren en andere personeelsleden tegenover de Unie, en anderzijds op de bevoegdheid van het Hof van Justitie van de Europese Unie om uitspraak te doen in geschillen tussen de Unie en haar ambtenaren en andere personeelsleden. Zij blijven deze immuniteit genieten nadat zij hun ambt hebben neergelegd;

b) tezamen met hun echtgenoten en de te hunnen laste zijnde verwanten vrijgesteld van immigratiebeperkingen en vreemdelingenregistratie;

c) inzake monetaire of deviezenregelingen in het genot van de gebruikelijke faciliteiten welke aan ambtenaren van internationale organisaties worden toegekend;

d) gerechtigd om de eerste maal, dat zij hun post bezetten, in Zwitserland hun huisraad en goederen voor persoonlijk gebruik vrij van rechten in te voeren, en bij het neerleggen van hun ambt hun huisraad en goederen voor persoonlijk gebruik uit genoemd land vrij van rechten weder uit te voeren, in beide gevallen met inachtneming van de voorwaarden welke de regering van Zwitserland, als noodzakelijk beschouwt;

e) gerechtigd uit een lidstaat hun voor persoonlijk gebruik bestemde personenauto die in het land waar zij het laatst hun verblijfplaats hebben gehad of in het land waarvan zij onderdaan zijn, verkregen is op de voorwaarden die op de binnenlandse markt van dat land gelden, vrij van rechten in te voeren, en deze vrij van rechten weder uit te voeren, in beide gevallen met inachtneming van de voorwaarden welke de regering van Zwitserland als noodzakelijk beschouwt.

ARTIKEL 8

(overeenkomstig artikel 12 van Protocol nr. 7)

Onder de voorwaarden en volgens de procedure die bij het Unierecht worden vastgesteld, worden de ambtenaren en overige personeelsleden van het Agentschap onderworpen aan een belasting ten bate van de Unie op de door het Agentschap betaalde salarissen, lonen en emolumenten.

Zij zijn vrijgesteld van Zwitserse federale, kantonnale en gemeentelijke belastingen op de door het Agentschap betaalde salarissen, lonen en emolumenten.

ARTIKEL 9

(overeenkomstig artikel 13 van Protocol nr. 7)

De ambtenaren en overige personeelsleden van het Agentschap, die zich uitsluitend uit hoofde van de uitoefening van hun ambt in dienst van het Agentschap en op het ogenblik van hun indiensttreding bij het Agentschap vestigen op het grondgebied van Zwitserland, worden voor de toepassing van de inkomsten-, vermogens- en successiebelastingen, alsmede van de tussen Zwitserland en de lidstaten van de Unie gesloten overeenkomsten ter voorkoming van dubbele belasting, zowel in Zwitserland als in de staat van de fiscale woonplaats, geacht hun woonplaats te hebben behouden in de laatstgenoemde staat, indien dit een EU-lidstaat is. Deze bepaling geldt eveneens voor de echtgenoot voor zover deze geen eigen beroepsbezigheden uitoefent, alsmede voor de kinderen die ten laste zijn en onder toezicht staan van de in dit artikel bedoelde personen.

De roerende goederen welke toebehoren aan de in de eerste alinea bedoelde personen en zich in Zwitserland bevinden, worden in Zwitserland vrijgesteld van successiebelasting; voor de heffing van die belasting worden die roerende goederen geacht zich in de staat van de fiscale woonplaats te bevinden, onder voorbehoud van de rechten van derde staten en de mogelijke toepassing van de bepalingen der internationale overeenkomsten betreffende dubbele belasting.

De uitsluitend uit hoofde van de uitoefening van een ambt in dienst van andere internationale organisaties verkregen woonplaats wordt niet in aanmerking genomen bij de toepassing van de bepalingen van dit artikel.

ARTIKEL 10

(overeenkomstig artikel 14 van Protocol nr. 7)

In het Unierecht wordt de regeling inzake de sociale voorzieningen vastgesteld, welke voor ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie van toepassing zijn.

Ambtenaren en andere personeelsleden van het Agentschap zijn derhalve niet verplicht zich aan te sluiten bij het Zwitserse socialezekerheidsstelsel, mits zij vallen onder de regeling inzake de sociale voorzieningen, welke op de ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie van toepassing zijn. Leden van het gezin van de personeelsleden van het Agentschap worden gedekt door de regeling inzake de sociale voorzieningen voor ambtenaren en overige personeelsleden van de Unie, tenzij zij in dienst zijn van een andere werkgever dan het Agentschap of socialezekerheidsuitkeringen ontvangen van een lidstaat van de Unie of van Zwitserland.

ARTIKEL 11

(overeenkomstig artikel 15 van Protocol nr. 7)

In het Unierecht wordt bepaald op welke categorieën van ambtenaren en overige personeelsleden van het Agentschap de bepalingen van de artikelen 7, 8 en 9 geheel of ten dele van toepassing zijn.

De namen, hoedanigheden en adressen der ambtenaren en overige personeelsleden, welke onder deze categorieën zijn begrepen, worden op gezette tijden aan Zwitserland medegedeeld.

ARTIKEL 12

(overeenkomstig artikel 17 van Protocol nr. 7)

De voorrechten, immuniteiten en faciliteiten worden aan de ambtenaren en overige personeelsleden van het Agentschap uitsluitend in het belang van het Agentschap verleend.

Het Agentschap is gehouden de aan een ambtenaar of ander personeelslid verleende immuniteit op te heffen in alle gevallen, waarin zulks naar mening van het Agentschap niet strijdig is met de belangen van het Agentschap.

ARTIKEL 13

(overeenkomstig artikel 18 van Protocol nr. 7)

Voor de toepassing van dit aanhangsel werkt het Agentschap samen met de verantwoordelijke autoriteiten van Zwitserland of de betrokken lidstaten van de Unie.

BIJLAGE II

OVERGANGSREGELING VOOR BESTAANDE LANGLOPENDE CAPACITEITSRESERVERINGEN OP INTERCONNECTOREN BIJ DE ZWITSERSE GRENZEN

AFDELING A

BEGINSELEN VOOR FINANCIËLE COMPENSATIE

ARTIKEL 1

Algemene beginselen en toepassingsgebied

1. In deze bijlage worden de beginselen vastgesteld voor een overgangsmechanisme voor financiële compensatie voor de houders van de in afdeling B vermelde contracten.

2. De financiële compensatie wordt berekend op basis van de economische waarde van de capaciteitsreserveringen voor contracthouders, zoals berekend overeenkomstig artikel 2.

3. De financiële compensatie wordt toegekend voor de in artikel 8, lid 1, van deze overeenkomst vastgestelde overgangsperiode.

4. Voorafgaand aan de deelname van Zwitserland aan de eenvormige day-aheadkoppeling verwerven contracthouders die de financiële compensatie willen ontvangen, de nodige grensoverschrijdende capaciteit via een veiling door het gezamenlijk toewijzingsbureau, overeenkomstig de toepasselijke regels en procedures die door het gezamenlijk toewijzingsbureau zijn vastgesteld. Contracthouders hebben geen recht op compensatie indien zij er niet in zijn geslaagd de nodige capaciteit te verwerven via het veilingproces.

5. Zodra Zwitserland is toegetreden tot de eenvormige day-aheadkoppeling, tonen de contracthouders die financiële compensatie willen ontvangen aan dat hun bieding is aanvaard in het kader van het eenvormige day-aheadproces overeenkomstig de toepasselijke regels en procedures zoals gedefinieerd in Verordening (EU) 2015/1222 van 24 juli 2015 tot vaststelling van richtsnoeren betreffende capaciteitstoewijzing en congestiebeheer (PB L 197 van 25.7.2015, blz. 24, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1222/oj).

ARTIKEL 2

Berekening van de financiële compensatie

1. De financiële compensatie wordt berekend op basis van een compensatievolume (in MW voor een bepaald uur) zoals gedefinieerd in de leden 2 en 3, vermenigvuldigd met een compensatieprijs (in EUR/MWh), zoals gedefinieerd in lid 4.

2. Het compensatievolume voor elk contract bedraagt:

a) tijdens de periode voorafgaand aan de toetreding van Zwitserland tot de eenvormige day-aheadkoppeling, de capaciteit (in MW voor een bepaald uur) die tijdens het veilingproces aan de contracthouder is toegewezen; bij het aanvragen van de compensatie leveren de contracthouders het bewijs dat een capaciteit tot het volume van het contract aan de grens is verworven en gebruikt en van de beschikbaarheid van de opwekkingsinstallatie in de respectieve markttijdseenheid.

b) na de toetreding van Zwitserland tot de eenvormige day-aheadkoppeling, het volume (in MW voor een bepaald uur) van de succesvolle bieding in het proces van de eenvormige day-aheadkoppeling in de respectieve biedzone, tot het maximale volume van de contracten; bij het aanvragen van de financiële compensatie leveren de contracthouders het bewijs van het volume van de succesvolle bieding en van de beschikbaarheid van de opwekkingsinstallatie in de respectieve markttijdseenheid.

3. In een bepaald jaar wordt het compensatievolume overeenkomstig lid 2 verlaagd tot de volgende percentages:

— voor de richting Frankrijk-Zwitserland 74,3 % in de winter (1 oktober tot en met 30 april) en 68,5 % in de zomer (1 mei tot en met 30 september);

— voor de richting Zwitserland-Frankrijk 93,9 % in de winter (1 oktober tot en met 30 april) en 100 % in de zomer (1 mei tot en met 30 september).

4. De compensatieprijs wordt achteraf berekend als het positieve prijsverschil tussen de evenwichtsprijzen op de day-aheadmarkt van Zwitserland en Frankrijk, rekening houdend met de richting van de historische capaciteitsreservering, als gevolg van het marktresultaat in het tijdsbestek voor de day-aheadmarkt, berekend voor elke markttijdseenheid afzonderlijk. Indien het prijsverschil negatief is, wordt geen compensatie uitbetaald.

5. Het bedrag van de overeenkomstig de leden 1 tot en met 4 berekende compensatie wordt verder met 20 % verlaagd in verband met de bijdrage van contracthouders aan de onderhouds- en kapitaalkosten van het net.

6. Indien de overeenkomstig de leden 1 tot en met 5 berekende totale compensatiebetalingen aan contracthouders de congestie-inkomsten uit of toegewezen aan de Frans-Zwitserse grens overschrijden, worden de compensatiebetalingen voor alle contracthouders evenredig verlaagd om ervoor te zorgen dat de totale compensatiebetalingen de beschikbare congestie-inkomsten niet overschrijden.

7. De overeenkomstig dit artikel berekende totale financiële compensatie voor elke contracthouder wordt maandelijks achteraf aan de contracthouders betaald.

ARTIKEL 3

Financiering van de compensatie

De financiële compensatie overeenkomstig artikel 2 wordt gefinancierd uit de congestie-inkomsten die worden gegenereerd door de toewijzing van capaciteit aan de Frans-Zwitserse grens, hetzij zoals ontvangen uit een door het gezamenlijk toewijzingsbureau uitgevoerde veiling van capaciteit aan die grens, hetzij toegewezen aan de grens door toepassing van de methode voor de verdeling van congestie-inkomsten.

ARTIKEL 4

Uitvoering, monitoring en geschillenbeslechting

1. De NRI's van Frankrijk en Zwitserland komen zo nodig binnen drie maanden na de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst procedures overeen voor de uitvoering van de regels in deze bijlage. Zij stellen ACER, de Commissie en het Gemengd Comité twee maanden na de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst in kennis van een ontwerp van de procedures.

2. De NRI's van Frankrijk en Zwitserland zijn verantwoordelijk voor het controleren van de naleving door TSB's en contracthouders van de overeenkomstig lid 1 ontwikkelde procedures, met inbegrip van het feit dat de aan contracthouders toegekende compensatie beperkt is tot de in afdeling B van deze bijlage vermelde contracten. Zij zenden ACER en het Gemengd Comité uiterlijk op 1 maart van het volgende jaar een jaarverslag over de toepassing van het overgangsmechanisme toe.

3. Indien de NRI's binnen drie maanden na de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst geen consensus bereiken over de in lid 1 bedoelde procedures, kan Zwitserland de kwestie voorleggen aan het Gemengd Comité, dat binnen zes maanden na de datum van die verwijzing een besluit neemt over de uitvoeringsprocedures.

4. In afwijking van de leden 1 tot en met 3 hebben de contracthouders het recht de financiële compensatie te ontvangen vanaf de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst tot het einde van de overgangsperiode.

AFDELING B

CONTRACTEN VOOR LANGLOPENDE CAPACITEITSRESERVERINGEN MET FINANCIËLE COMPENSATIE

Richting	Naam van contract	Technologie	Uiterste einddatum
FR => CH	EOS CNP Cattenom 3 / 4	Kernenergie	Einde opwekkingsactiviteit van de eenheden
FR => CH	NOK 94 / EDF 95	Kernenergie	30.9.2036
FR => CH	EDL Cattenom 3 / 4	Kernenergie	Einde opwekkingsactiviteit van de eenheden
FR => CH	EDL 2000	Kernenergie	31.12.2039
FR => CH	Deelname Bugey 2	Kernenergie	Einde opwekkingsactiviteit van de eenheid
FR => CH	Deelname Bugey 3	Kernenergie	Einde opwekkingsactiviteit van de eenheid
FR => CH	EOS Cleuson Dixence	Waterkracht	30.4.2030
CH => FR	EOS Cleuson Dixence	Waterkracht	30.4.2030
FR => CH	Emosson Pompage	Waterkracht	Einde opwekkingsactiviteit van de eenheid
CH => FR	Emosson Turbine	Waterkracht	Einde opwekkingsactiviteit van de eenheid

AFDELING C

WATERKRACHTCENTRALES MET EEN CAPACITEITSRESERVERING VAN NIET MEER DAN 65 MW

Richting	Naam krachtcentrale	Maximale capaciteitsreservering [MW]	Uiterste einddatum
FR => CH	Kembs	35	Einde van de concessie (31.12.2035)
FR => CH	FM Chatelot	15	Einde van de concessie (31.12.2028)
CH => FR	FM Chatelot	30	Einde van de concessie (31.12.2028)
AT => CH	GKW Inn	13,3	Einde concessie (na 2050)
CH => IT	Kraftwerke Hinterrhein	65	Einde van de concessie (31.12.2042)
FR => CH	Bagnes Martigny (Champsec)	2	Einde van de concessie (31.12.2041)
CH => FR	Forces Motrices de Mauvoisin	41	Einde van de concessie (31.12.2041)

BIJLAGE III

STAATSSTEUN

UITZONDERINGEN EN TOELICHTINGEN

AFDELING A

MAATREGELEN DIE VERENIGBAAR ZIJN MET DE GOEDE WERKING
VAN DE INTERNE MARKT,
ZOALS BEDOELD IN ARTIKEL 13, LID 2, PUNT C)

1. De volgende bestaande Zwitserse maatregelen zijn verenigbaar met de goede werking van de interne markt en vallen niet onder artikel 14, lid 3, punt b):

a) investeringssubsidies voor de opwekking van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen overeenkomstig de artikelen 25 tot en met 29 van de Energiewet[1] (hierna "EnG" genoemd), met inbegrip van tijdelijke vrijstelling van waterrecht overeenkomstig artikel 50 bis van de Waterkrachtwet[2];

b) contracten ter verrekening van verschillen voor elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen overeenkomstig de artikelen 29 bis tot en met 29 sexies EnG;

c) bijdrage aan de exploitatiekosten voor biomassa overeenkomstig artikel 33 bis EnG;

d) geothermische garanties overeenkomstig artikel 33 EnG;

[1] Energiegesetz, 30 september 2016 (EnG, SR 730.0), versie van toepassing op 1 januari 2025.
[2] Bundesgesetz über die Nutzbarmachung der Wasserkräfte, 22 december 1916 (WRG, SR 721 80), versie van toepassing op 1 januari 2023.

e) compensatie voor reststroommaatregelen overeenkomstig artikel 80, lid 2, van de Wet bescherming water[1]; en

f) compensatie voor maatregelen voor ecologisch herstel in verband met waterkracht (waterpieken, sedimenttransport en visserijmigratie) overeenkomstig artikel 34 EnG.

2. De Zwitserse autoriteiten verbinden zich ertoe dat vanaf de inwerkingtreding van deze overeenkomst aan installaties waarvoor geen afwijking op grond van artikel 5, lid 2, punt b), of artikel 5, lid 4, van Verordening (EU) 2019/943[2] is verleend, alleen nieuwe steun voor elektriciteitsopwekking in het kader van de in punt 1 vermelde maatregelen kan worden verleend indien zij:

— verplicht zijn hun opgewekte elektriciteit op de markt te verkopen;

— niet worden gestimuleerd om hun output onder hun marginale kosten aan te bieden en geen exploitatiesteun voor opwekking ontvangen in perioden waarin de marktwaarde van die opwekking negatief is.

3. De geldigheidsduur van de bepalingen van punt 1, a) en b), verstrijkt tien jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst, en die van de bepalingen van punt 1, c) tot en met f), verstrijkt zes jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst. Na het verstrijken van deze termijnen neemt de Zwitserse toezichthoudende autoriteit deze maatregelen op in haar voortdurend onderzoek uit hoofde van artikel 15, lid 4.

---

1 Bundesgesetz über den Schutz der Gewässer, 24 januari 1991 (GschG, SR 814 20), versie van toepassing op 1 februari 2023.

2 Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit, PB L 158 van 14.6.2019, blz. 54, zoals van toepassing volgens de bijlage.

AFDELING B

CATEGORIEËN STEUN DIE KUNNEN WORDEN BESCHOUWD
ALS VERENIGBAAR MET DE GOEDE WERKING
VAN DE INTERNE MARKT,
ZOALS BEDOELD IN ARTIKEL 13, LID 3, PUNT E)

De volgende categorieën steun kunnen als verenigbaar met de goede werking van de interne markt worden beschouwd:

[…]

AFDELING C

GROEPSVRIJSTELLINGEN ALS BEDOELD IN ARTIKEL 13, LID 4

Steun wordt geacht verenigbaar te zijn met de goede werking van de interne markt en is vrijgesteld van de kennisgevingsverplichting van artikel 14, indien hij wordt toegekend overeenkomstig de materiële voorwaarden van de volgende bepalingen:

a) hoofdstukken I en III van Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PB L 187 van 26.6.2014, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EU) 2023/1315 van de Commissie van 23 juni 2023 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard, en Verordening (EU) 2022/2473 waarbij bepaalde categorieën steun voor ondernemingen die actief zijn in de productie, de verwerking en de afzet van visserij- en aquacultuurproducten, op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PB L 167 van 30.6.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1315/oj);

b) artikelen 1 tot en met 6 van Besluit van de Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen (PB L 7 van 11.1.2012, blz. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2832/oj).

AFDELING D

DE-MINIMISSTEUN ALS BEDOELD IN ARTIKEL 13, LID 6

“De-minimissteun” heeft de betekenis die deze heeft in Verordening (EU) 2023/2831 van de Commissie van 13 december 2023 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun (PB L, 2023/2831, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj).

Voor steun die wordt verleend aan met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen heeft “de-minimissteun” de betekenis die deze heeft in Verordening (EU) 2023/2832 van de Commissie van 12 december 2023 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen (PB L, 2023/2832, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2382/oj).

BIJLAGE IV

STAATSSTEUN

ALGEMENE EN SECTORALE BESLUITEN DIE VAN TOEPASSING ZIJN IN DE EUROPESE UNIE
ZOALS BEDOELD IN ARTIKEL 14, LID 2

AFDELING A

ALGEMENE EN SECTORALE BESLUITEN

(1) Met het oog op de toepassing van deel III en overeenkomstig artikel 14, lid 2, van deze overeenkomst worden de volgende handelingen door de Unie toegepast:

a) Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad van 13 juli 2015 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PB L 248 van 24.9.2015, blz. 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1589/oj);

b) Verordening (EG) nr. 794/2004 van de Commissie van 21 april 2004 tot uitvoering van Verordening (EU) 2015/1589 van de Raad tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PB L 140 van 30.4.2004, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/794/oj), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EU) 2016/2105 van de Commissie van 1 december 2016 tot wijziging van bijlage I bij Verordening (EG) nr. 794/2004 wat betreft de formulieren die moeten worden gebruikt voor de aanmelding van staatssteun in de visserij- en aquacultuursector (PB L 327 van 2.12.2016, blz. 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/2105/oj);

c) Verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PB L 187 van 26.6.2014, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/651/oj), laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EU) 2023/1315 van de Commissie van 23 juni 2023 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 651/2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard, en Verordening (EU) 2022/2473 waarbij bepaalde categorieën steun voor ondernemingen die actief zijn in de productie, de verwerking en de afzet van visserij- en aquacultuurproducten, op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PB L 167 van 30.6.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1315/oj);

d) Besluit van de Commissie van 20 december 2011 betreffende de toepassing van artikel 106, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op staatssteun in de vorm van compensatie voor de openbare dienst, verleend aan bepaalde met het beheer van diensten van algemeen economisch belang belaste ondernemingen (PB L 7 van 11.1.2012, blz. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2012/21(1)/oj);

e) Verordening (EU) 2023/2831 van de Commissie van 13 december 2023 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun (PB L, 2023/2831, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2831/oj);

f) Verordening (EU) 2023/2832 van de Commissie van 13 december 2023 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen (PB L, 2023/2832, 15.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2832/oj).

(2) Met het oog op de toepassing van deel III en overeenkomstig artikel 14, lid 3, van deze overeenkomst zet Zwitserland een systeem voor toezicht op staatssteun op en handhaaft het dit systeem, dat te allen tijde een niveau van toezicht en handhaving waarborgt dat gelijkwaardig is aan dat van de Unie, zoals bepaald in artikel 14, lid 2, en punt 1) van deze afdeling.

AFDELING B

RICHTSNOEREN, MEDEDELINGEN EN BESLUITVORMINGSPRAKTIJK VAN DE COMMISSIE

(1) Met het oog op de toepassing van deel III en overeenkomstig artikel 14, lid 3, van deze overeenkomst houden de Zwitserse toezichthoudende autoriteit en de bevoegde gerechtelijke autoriteiten in Zwitserland naar behoren rekening met en volgen zij voor zover mogelijk de relevante richtsnoeren en mededelingen die bindend zijn voor de Commissie, alsook haar besluitvormingspraktijk, teneinde een niveau van toezicht en handhaving te waarborgen dat gelijkwaardig is aan dat van de Unie.

(2) De Commissie stelt het Gemengd Comité in kennis van de richtsnoeren en mededelingen die zij in het kader van deze overeenkomst relevant acht, en maakt deze bekend.

BIJLAGE V

HET MILIEU

De relevante rechtshandelingen van de Unie inzake milieubescherming als bedoeld in artikel 20 en artikel 27, lid 3, van deze overeenkomst zijn de volgende:

1. 32011 L 0092: Richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PB L 26 van 28.1.2012, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj), gewijzigd bij:

   — 32014 L 0052: Richtlijn 2014/52/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 tot wijziging van Richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten (PB L 124 van 25.4.2014, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/52/oj).

2. 32001 L 0042: Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (PB L 197 van 21.7.2001, blz. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/42/oj).

3. 32016 L 0802: Richtlijn (EU) 2016/802 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende een vermindering van het zwavelgehalte van bepaalde vloeibare brandstoffen (PB L 132 van 21.5.2016, blz. 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/802/oj).

4. 32010 L 0075: Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging) (PB L 334 van 17.12.2010, blz. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/75/oj).

5. 32009 L 0147: Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PB L 20 van 26.1.2010, blz. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj), gewijzigd bij:

— 32013 L 0017: Richtlijn 2013/17/EU van de Raad van 13 mei 2013 tot aanpassing van een aantal richtlijnen op het gebied van het vervoersbeleid, in verband met de toetreding van de Republiek Kroatië (PB L 158 van 10.6.2013, blz. 193, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/17/oj).

— 32019 R 1010: Verordening (EU) 2019/1010 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de onderlinge afstemming van de verslagleggingsverplichtingen op het gebied van de milieuwetgeving, en tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 166/2006 en (EU) nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2002/49/EG, 2004/35/EG, 2007/2/EG, 2009/147/EG en 2010/63/EU van het Europees Parlement en de Raad, Verordeningen (EG) nr. 338/97 en (EG) nr. 2173/2005 van de Raad, en Richtlijn 86/278/EEG van de Raad (PB L 170 van 25.6.2019, blz. 115, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1010/oj).

6. 32004 L 0035: Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade (PB L 143 van 30.4.2004, blz. 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/35/oj), gewijzigd bij:

— 32006 L 0021: Richtlijn 2006/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 maart 2006 betreffende het beheer van afval van winningsindustrieën en houdende wijziging van Richtlijn 2004/35/EG (PB L 102 van 11.4.2006, blz. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/21/oj),

— 32009 L 0031: Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 140 van 5.6.2009, blz. 114, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/31/oj),

— 32013 L 0030: Richtlijn 2013/30/EU van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013 betreffende de veiligheid van offshore olie- en gasactiviteiten en tot wijziging van Richtlijn 2004/35/EG (PB L 178 van 28.6.2013, blz. 66, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/30/oj),

— 32019 R 1010: Verordening (EU) 2019/1010 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de onderlinge afstemming van de verslagleggingsverplichtingen op het gebied van de milieuwetgeving, en tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 166/2006 en (EU) nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijnen 2002/49/EG, 2004/35/EG, 2007/2/EG, 2009/147/EG en 2010/63/EU van het Europees Parlement en de Raad, Verordeningen (EG) nr. 338/97 en (EG) nr. 2173/2005 van de Raad, en Richtlijn 86/278/EEG van de Raad (PB L 170 van 25.6.2019, blz. 115, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1010/oj).

BIJLAGE VI

HERNIEUWBARE ENERGIE

Tenzij in technische aanpassingen anders is bepaald,

— worden de rechten en verplichtingen die in deze bijlage uiteengezette rechtshandelingen voor de lidstaten van de Unie zijn vastgesteld, geacht ook voor Zwitserland te gelden;

— worden de verwijzingen in deze rechtshandelingen naar natuurlijke of rechtspersonen die in de lidstaten van de Unie verblijven of gevestigd zijn, gelezen als verwijzingen naar natuurlijke of rechtspersonen die in Zwitserland verblijven of gevestigd zijn.

Deze bepaling wordt toegepast met volledige inachtneming van de institutionele bepalingen van deel V van deze overeenkomst.

HANDELINGEN WAARNAAR WORDT VERWEZEN

1. 32018 L 2001: Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj), gewijzigd bij:

   — 32023 L 2413: Richtlijn (EU) 2023/2413 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 tot wijziging van Richtlijn (EU) 2018/2001, Verordening (EU) 2018/1999 en Richtlijn 98/70/EG wat de bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen betreft, en tot intrekking van Richtlijn (EU) 2015/652 van de Raad (PB L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj),

   — 32022 R 0759: Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/759 van de Commissie van 14 december 2021 tot wijziging van bijlage VII bij Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad inzake een methode voor de berekening van de hoeveelheid hernieuwbare energie die wordt gebruikt voor koeling en stadskoeling (PB L 139 van 18.5.2022, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/759/oj),

   — 32024 L 1711: Richtlijn (EU) 2024/1711 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 tot wijziging van de Richtlijnen (EU) 2018/2001 en (EU) 2019/944 inzake het verbeteren van de opzet van de elektriciteitsmarkt van de Unie (PB L, 2024/1711, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj).

Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Richtlijn (EU) 2018/2001 met de volgende aanpassingen gelezen:

a) aan artikel 2 wordt het volgende toegevoegd:

"De definitie van een begrip is alleen van toepassing indien dat begrip wordt gebruikt in een bepaling die in bijlage VI bij de Overeenkomst tussen de Europese Unie en Zwitserland betreffende elektriciteit is opgenomen.";

b) artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

i) lid 1 is niet van toepassing;

ii) lid 2 wordt vervangen door:

"Zwitserland stelt een indicatief streefcijfer vast van 48,4 % hernieuwbare energie in zijn bruto-eindverbruik van energie in 2030. Het Gemengd Comité past dat streefcijfer aan voor de perioden na 2030, rekening houdend met het toepasselijke streefcijfer in de Unie. Zwitserland publiceert ten minste om de twee jaar informatie en informeert het Gemengd Comité, dat is opgericht bij de Overeenkomst tussen de Europese Unie en Zwitserland betreffende elektriciteit, over de vooruitgang die in de richting van dat streefcijfer is geboekt en over de uitvoering van de artikelen 19 en 26 tot en met 31 bis van Richtlijn (EU) 2018/2001, zoals vastgesteld in bijlage VI bij die overeenkomst.";

iii) in lid 3 quater wordt punt a) vervangen door:

"a) het gebruik van zaagstammen, stammen voor fineer, rondhout van industriële kwaliteit, stronken en wortels om elektriciteit te produceren;";

iv) lid 3 quater, punt b), en de leden 4, 5 en 6 zijn niet van toepassing;

v) lid 4 bis wordt als volgt gewijzigd:

"4 bis. Zwitserland stelt een kader vast, dat steunregelingen en maatregelen kan omvatten die de invoering van hernieuwbarestroomafnameovereenkomsten kunnen vergemakkelijken, waardoor het gebruik van hernieuwbare elektriciteit mogelijk wordt op een niveau dat strookt met het in lid 2 bedoelde nationale streefcijfer. In dat kader worden met name de resterende belemmeringen voor een hoog aanbodniveau van hernieuwbare elektriciteit en voor de ontwikkeling van de nodige infrastructuur voor transmissie, distributie en opslag, met inbegrip van energieopslag op dezelfde locatie, aangepakt. Bij het ontwerpen van dat kader houdt Zwitserland rekening met de extra hernieuwbare elektriciteit die nodig is om te voldoen aan de vraag in de sectoren vervoer, industrie, bouw en verwarming en koeling en voor de productie van hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong.";

c) artikel 5 is niet van toepassing;

d) de artikelen 8 tot en met 14 zijn niet van toepassing;

e) artikel 15 en de artikelen 15 bis tot en met 16 septies zijn niet van toepassing; in plaats daarvan stelt Zwitserland vergelijkbare regels vast en handhaaft het deze om het doel te bereiken om zijn aandeel elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen te vergroten. Deze regels omvatten:

i) toewijzing van gebieden waar installaties voor de opwekking van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen kunnen worden gebouwd;

ii) inspraak van het publiek;

iii) snelle en efficiënte vergunningsprocedures;

iv) passende status van algemeen belang voor hernieuwbare energie;

f) artikel 15 bis is niet van toepassing;

g) artikel 17 is niet van toepassing;

h) artikel 18, leden 1, 2, 4, 5 en 6 zijn niet van toepassing;

i) artikel 18, lid 3, wordt vervangen door:

"Zwitserland zet een kader op om te zorgen voor een voldoende aantal opgeleide en gekwalificeerde installateurs van i) alle vormen van verwarmings- en koelingssystemen in gebouwen, de industrie en de landbouw op basis van hernieuwbare energie, ii) fotovoltaïsche zonne-energiesystemen, met inbegrip van energieopslag, en iii) oplaadpunten die vraagrespons mogelijk maken om te voorzien in de groei van hernieuwbare energie die nodig is om bij te dragen tot de verwezenlijking van het overeenkomstig artikel 3, lid 2, vastgestelde streefdoel.";

j) Zwitserland past artikel 19 niet toe op andere energie dan elektriciteit die wordt gegenereerd uit zaagstammen, stammen voor fineer, rondhout van industriële kwaliteit, stronken en wortels;

k) artikel 20 en artikel 20 bis, leden 3 en 4, zijn niet van toepassing;

l) artikel 20 bis, leden 1, 2 en 5, zijn van toepassing gedurende een periode van drie jaar na de inwerkingtreding van deze overeenkomst;

m) de artikelen 21 en 22 zijn niet van toepassing; in plaats daarvan stelt Zwitserland vergelijkbare regels vast voor zelfverbruikers van hernieuwbare energie en hernieuwbare-energiegemeenschappen op het gebied van elektriciteit en handhaaft het deze;

n) de artikelen 22 bis tot en met 25 zijn niet van toepassing;

o) aan artikel 26 wordt het volgende toegevoegd:

"Zwitserland kan zijn aandeel biobrandstoffen, vloeibare biomassa en biomassabrandstoffen die worden geproduceerd uit voedsel- en voedergewassen vaststellen op 0 %.";

p) artikel 27, leden 1 tot en met 5, is niet van toepassing;

q) artikel 28, leden 6 en 7, is niet van toepassing;

r) artikel 29, leden 7 bis en 7 ter, is niet van toepassing;

s) artikel 29 bis, lid 2, is niet van toepassing;

t) artikel 30 wordt als volgt gewijzigd:

i) in lid 1, eerste alinea, wordt de inleidende zin vervangen door:

"Wanneer hernieuwbare brandstoffen moeten worden meegeteld voor de in artikel 3, lid 2, bedoelde streefcijfers, eisen de lidstaten van marktdeelnemers dat zij aan de hand van verplichte onafhankelijke en transparante audits, overeenkomstig de krachtens lid 8 van dit artikel vastgestelde uitvoeringshandeling, aantonen dat aan de duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria voor hernieuwbare brandstoffen van artikel 29, leden 2 tot en met 7, en lid 10, en artikel 29 bis, lid 1, is voldaan. Zij verplichten de marktdeelnemers daartoe gebruik te maken van een massabalanssysteem dat:";

ii) lid 2 wordt vervangen door:

"2. Wanneer een levering wordt verwerkt, wordt de informatie over de duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiekenmerken aangepast en toegewezen aan de verkregen output overeenkomstig de volgende regels:

a) als de verwerking van een levering grondstoffen slechts leidt tot één output die bedoeld is voor de productie van biobrandstoffen, vloeibare biomassa of biomassabrandstoffen, of hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong, worden de omvang van de levering en de desbetreffende duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiekenmerken aangepast door toepassing van een omzettingsfactor die de verhouding weergeeft tussen de massa van de output die bestemd is voor dergelijke productie, en de massa van de grondstof vóór verwerking;

b) als de verwerking van een levering grondstoffen leidt tot meer dan één output die bedoeld is voor de productie van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, of biomassabrandstoffen, of hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong, wordt voor elke output een afzonderlijke omzettingsfactor toegepast en een afzonderlijke massabalans gebruikt.";

iii) in lid 3, eerste alinea, wordt de eerste zin vervangen door:

"1. De lidstaten nemen maatregelen om ervoor te zorgen dat marktdeelnemers betrouwbare informatie over de naleving van de in artikel 29, leden 2 tot en met 7, en lid 10, en artikel 29 bis, lid 1, vastgestelde duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria indienen en dat de marktdeelnemers de gegevens die gebruikt zijn om die informatie op te stellen, op verzoek ter beschikking stellen van de betrokken lidstaat.";

iv) in lid 3, tweede alinea, wordt de eerste zin vervangen door:

"De in dit lid neergelegde verplichtingen zijn van toepassing ongeacht of hernieuwbare brandstoffen in de Unie geproduceerd dan wel ingevoerd zijn.";

v) in lid 10 wordt de inleidende zin vervangen door:

"10. Op verzoek van Zwitserland dat gebaseerd kan zijn op een verzoek van een marktdeelnemer, onderzoekt de Commissie, op basis van al het beschikbare bewijs, of is voldaan aan de in artikel 29, leden 2 tot en met 7 en lid 10, en artikel 29 bis, lid 1, vastgestelde duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria met betrekking tot een bron van hernieuwbare brandstoffen.";

vi) in lid 10 worden de punten a) en b) vervangen door:

"a) hernieuwbare brandstoffen van die bron voor de in artikel 29, lid 1, eerste alinea, punten a), b) en c), bedoelde doeleinden in aanmerking mag nemen; of

b) in afwijking van lid 9, van de leveranciers van de bron van hernieuwbare brandstoffen mag vereisen dat zij nader bewijs leveren van de naleving van die duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria en die broeikasgasemissiereductiedrempels.";

u) artikel 31 bis, lid 1, wordt vervangen door:

"De Commissie zorgt ervoor dat er uiterlijk op 21 november 2024 een Uniedatabank wordt opgezet om de tracering mogelijk te maken van vloeibare en gasvormige hernieuwbare brandstoffen ("de Uniedatabank").";

v) de artikelen 32 tot en met 39 zijn niet van toepassing;

w) de bijlagen I, IA, IV en VIII zijn niet van toepassing;

x) de punten a) en p), van deel A, bijlage IX, zijn niet van toepassing;

y) de bijlagen X en XI zijn niet van toepassing.

2. 32019 R 807: Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/807 van de Commissie van 13 maart 2019 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft het bepalen van de grondstoffen met een hoog risico van indirecte veranderingen in landgebruik waarbij een belangrijke uitbreiding van het productiegebied naar land met grote koolstofvoorraden waar te nemen valt, en de certificering van biobrandstoffen, vloeibare biomassa en biomassabrandstoffen met een laag risico op indirecte veranderingen in landgebruik (PB L 133 van 21.5.2019, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2019/807/oj).

3. 32023 R 1184: Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/1184 van de Commissie van 10 februari 2023 ter aanvulling van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad door de bepaling van een gemeenschappelijke Uniemethode die voorziet in gedetailleerde regels voor de productie van hernieuwbare vloeibare en gasvormige transportbrandstoffen van niet-biologische oorsprong (PB L 157 van 20.6.2023, blz. 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1184/oj).

4. 32024 R 1408: Gedelegeerde Verordening (EU) 2024/1408 van de Commissie tot wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/1184 van de Commissie betreffende de afstemming van een technisch begrip op Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad (PB L, 2024/1408, 21.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1408/oj).

5. 32023 R 1640: Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/1640 van de Commissie van 5 juni 2023 betreffende de methode voor het bepalen van het aandeel biobrandstoffen en biogas voor vervoer, geproduceerd uit biomassa die in een gezamenlijk proces met fossiele brandstoffen worden verwerkt (PB L 205 van 18.8.2023, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1640/oj).

6. 32023 R 1185: Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/1185 van de Commissie van 10 februari 2023 tot aanvulling van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad door de vaststelling van een minimumdrempel voor broeikasgasemissiereducties door brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof en door de methode te specificeren voor de beoordeling van broeikasgasemissiereducties door hernieuwbare vloeibare en gasvormige transportbrandstoffen van niet-biologische oorsprong en door brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 157 van 20.6.2023, blz. 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2023/1185/oj).

   Voor de toepassing van deze overeenkomst worden de bepalingen van Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/1185 met de volgende aanpassingen gelezen:

   a) de bepalingen van Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/1185 betreffende de berekening van de streefcijfers voor aan de vervoerssector geleverde brandstoffen en elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen en van de streefcijfers voor geavanceerde biobrandstoffen en biogassen met betrekking tot artikel 25, lid 2, van Richtlijn (EU) 2018/2001 zijn niet van toepassing;

   b) de bepalingen van Gedelegeerde Verordening (EU) 2023/1185 met betrekking tot brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof zijn niet van toepassing.

7. 32022 R 2448: Uitvoeringsverordening (EU) 2022/2448 van de Commissie van 13 december 2022 tot vaststelling van operationele richtsnoeren over het bewijs dat is voldaan aan de duurzaamheidscriteria voor bosbiomassa van artikel 29 van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 320 van 14.12.2022, blz. 4, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2022/2448/oj).

8. 32022 D 599: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/599 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “Biomass Biofuels Sustainability (2BSvs)” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 173, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/599/oj).

9. 32022 D 600: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/600 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “Bonsucro EU” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 176, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/600/oj).

10. 32022 D 601: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/601 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “Better Biomass” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 179, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/601/oj).

11. 32022 D 602: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/602 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “International Sustainability & Carbon Certification-ISCC EU” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 182, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/602/oj).

12. 32022 D 604: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/604 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “Red Tractor Farm Assurance Crops and Sugar Beet Scheme” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 188, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/604/oj).

13. 32022 D 605: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/605 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “REDcert-EU” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 191, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/605/oj).

14. 32022 D 606: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/606 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “Round Table on Responsible Soy with EU RED Requirements (RTRS EU RED)” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 194, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/606/oj).

15. 32022 D 607: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/607 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “Roundtable on Sustainable Biomaterials (RSB) EU RED” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 197, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/607/oj).

16. 32022 D 608: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/608 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de regeling “Scottish Quality Crops Farm Assurance Scheme (SQC)” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 200, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/608/oj).

17. 32022 D 609: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/609 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “SURE” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 203, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/609/oj).

18. 32022 D 610: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/610 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de regeling “Trade Assurance Scheme for Combinable Crops (TASCC)” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/610/oj).

19. 32022 D 611: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/611 van de Commissie van 8 april 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “Universal Feed Assurance Scheme (UFAS)” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 114 van 12.4.2022, blz. 209, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/611/oj).

20. 32022 D 2461: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/2461 van de Commissie van 14 december 2022 tot erkenning van de regeling “KZR INiG” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof en tot intrekking van Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/603 van de Commissie (PB L 321 van 15.12.2022, blz. 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/2461/oj).

21. 32022 D 1657: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/1657 van de Commissie van 26 september 2022 inzake de erkenning van de vrijwillige regeling “Programma duurzame biomassa” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, hernieuwbare vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 249 van 27.9.2022, blz. 53, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1657/oj).

22. 32022 D 1656: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/1656 van de Commissie van 26 september 2022 inzake de erkenning van de regeling “Austrian Agricultural Certification Scheme (AACS)” voor het aantonen van de naleving van de vereisten van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad ten aanzien van biobrandstoffen, vloeibare biomassa, biomassabrandstoffen, vloeibare en gasvormige brandstoffen van niet-biologische oorsprong en brandstoffen op basis van hergebruikte koolstof (PB L 249 van 27.9.2022, blz. 50, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1656/oj).

23. 32022 R 996: Uitvoeringsverordening (EU) 2022/996 van de Commissie van 14 juni 2022 betreffende de voorschriften om de duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria alsmede de criteria inzake laag risico op indirecte veranderingen in landgebruik te controleren (PB L 168 van 27.6.2022, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2022/996/oj).

24. 32022 D 1655: Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/1655 van de Commissie van 26 september 2022 tot erkenning van het verslag met informatie over de typische broeikasgasemissies ten gevolge van de verbouwing van sojabonen in Argentinië overeenkomstig artikel 31, leden 3 en 4, van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 249 van 27.9.2022, blz. 47, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/1655/oj).

25. 32024 D 861: Uitvoeringsbesluit (EU) 2024/861 van de Commissie van 15 maart 2024 betreffende de erkenning van het verslag met informatie over de typische broeikasgasemissies ten gevolge van de verbouwing van canolazaad (koolzaad) in Canada overeenkomstig artikel 31, leden 3 en 4, van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad (PB L, 2024/861, 19.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/861/oj).

26. 32023 D 1760: Uitvoeringsbesluit (EU) 2023/1760 van de Commissie van 11 september 2023 betreffende de erkenning van het verslag met informatie over de typische broeikasgasemissies ten gevolge van de verbouwing van canolazaad (koolzaad) in Australië overeenkomstig artikel 31, leden 3 en 4, van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 224 van 12.9.2023, blz. 105, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/1760/oj).

BIJLAGE VII

BIJLAGE OVER DE TOEPASSING VAN ARTIKEL 49 VAN DEZE OVEREENKOMST

ARTIKEL 1

Lijst van activiteiten van de agentschappen, informatiesystemen en overige activiteiten van de Unie waaraan Zwitserland financieel moet bijdragen

Zwitserland draagt financieel bij aan:

a) agentschappen:

— Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators, zoals opgericht bij Verordening (EU) 2019/942 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 tot oprichting van een Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (PB L 158, 14.6.2019, blz. 22, zoals van toepassing overeenkomstig bijlage I bij de overeenkomst), rekening houdend met het toepassingsgebied van deze overeenkomst, voor 85 % van het begrotingsonderdeel voor subsidies van de Unie van het betrokken jaar;

b) informatiesystemen:

— de Uniedatabank, zoals opgericht bij Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (PB L 328 van 21.12.2018, blz. 82, zoals van toepassing overeenkomstig bijlage VI bij de overeenkomst);

c) andere activiteiten:

geen.

ARTIKEL 2

Betalingsvoorwaarden

1. De op grond van artikel 49 van deze overeenkomst verschuldigde betalingen worden verricht overeenkomstig dit artikel.

2. Bij het verzoek tot storting voor het begrotingsjaar deelt de Commissie Zwitserland de volgende informatie mee:

a) het bedrag van de operationele bijdrage; en

b) het bedrag van de vergoeding voor deelname.

3. De Commissie deelt Zwitserland zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk op 16 april van elk begrotingsjaar, de volgende informatie mee met betrekking tot de deelname van Zwitserland:

a) de bedragen aan vastleggingskredieten van de jaarlijkse goedgekeurde begroting van de Unie die voor elk agentschap van de Unie zijn opgenomen in de desbetreffende begrotingsonderde(e)l(en) voor subsidies van de Unie van het betrokken jaar, rekening houdend met eventuele aangepaste operationele bijdragen als omschreven in artikel 1, en de bedragen aan vastleggingskredieten met betrekking tot de goedgekeurde begroting van de Unie van het betrokken jaar voor de desbetreffende begroting van de informatiesystemen en andere activiteiten, waar Zwitserland overeenkomstig artikel 1 aan deelneemt;

b) het bedrag van de vergoeding voor deelname als bedoeld in artikel 49, lid 7, van deze overeenkomst; en

c) wat de agentschappen betreft, in jaar N+1 de bedragen aan begrotingsvastleggingen voor vastleggingskredieten die in jaar N zijn goedgekeurd voor de desbetreffende begrotingsonderde(e)l(en) voor subsidies van de Unie ten opzichte van de jaarlijkse begroting van de Unie die is (zijn) opgenomen in de desbetreffende begrotingsonderde(e)l(en) voor subsidies van de Unie van jaar N.

4. Op basis van haar ontwerpbegroting verstrekt de Commissie zo spoedig mogelijk en uiterlijk op 1 september van het begrotingsjaar een raming van informatie uit hoofde van de punten a) en b) van lid 3.

5. De Commissie doet uiterlijk op 16 april en, indien van toepassing op het programma van de Unie, ten vroegste op 22 oktober en uiterlijk op 31 oktober van elk begrotingsjaar, een verzoek tot storting aan Zwitserland dat overeenstemt met de bijdrage van Zwitserland in het kader van deze overeenkomst voor elk van de agentschappen, informatiesystemen en andere activiteiten waaraan Zwitserland deelneemt.

6. De in lid 5 bedoelde verzoeken tot storting worden als volgt in tranches gestructureerd:

a) de eerste tranche van elk jaar in verband met het uiterlijk op 16 april gedane verzoek tot storting komt overeen met een bedrag dat gelijk is aan het equivalent van de in lid 4 bedoelde raming van de jaarlijkse financiële bijdrage van het Agentschap, het informatiesysteem of andere activiteit.

Zwitserland betaalt het bedrag van dit verzoek tot storting uiterlijk zestig dagen na het verzoek tot storting;

b) indien van toepassing, stemt de tweede tranche van het jaar met betrekking tot het op zijn vroegst op 22 oktober en uiterlijk op 31 oktober gedane verzoek tot storting overeen met het verschil tussen het in lid 4 bedoelde bedrag en het in lid 5 bedoelde bedrag indien het in lid 5 bedoelde bedrag hoger is.

Zwitserland betaalt het in het verzoek tot storting vermelde bedrag uiterlijk op 21 december. Voor elk verzoek tot storting kan Zwitserland afzonderlijke betalingen verrichten voor elk agentschap, elk informatiesysteem of elke andere activiteit.

7. Voor het eerste jaar van de uitvoering van dit protocol doet de Commissie binnen negentig dagen na de inwerkingtreding van deze overeenkomst een enkel verzoek tot storting.

Zwitserland betaalt het bedrag van het verzoek tot storting uiterlijk zestig dagen na het verzoek tot storting;

8. Voor elke te late betaling van de financiële bijdrage betaalt Zwitserland vanaf de vervaldag tot de datum van volledige betaling van het uitstaande bedrag achterstandsrente over dat uitstaande bedrag.

De rentevoet voor op de vervaldag te ontvangen, maar nog niet betaalde bedragen is het door de Europese Centrale Bank op haar basisherfinancieringstransacties toegepaste percentage dat geldt op de eerste dag van de maand van de vervaldag, zoals gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie, C-serie, of 0 % als dat hoger is, plus drieënhalf procentpunten.

ARTIKEL 3

Aanpassing van de financiële bijdrage van Zwitserland aan de agentschappen van de Unie in het licht van de uitvoering

De aanpassing van de financiële bijdrage van Zwitserland aan de agentschappen van de Unie vindt plaats in jaar N+1, wanneer de initiële operationele bijdrage naar boven of naar beneden wordt bijgesteld met het verschil tussen de initiële operationele bijdrage en een aangepaste bijdrage die wordt berekend door de verdeelsleutel van jaar N toe te passen op het bedrag van de begrotingsvastleggingen voor vastleggingskredieten die in jaar N zijn toegestaan uit hoofde van de desbetreffende begrotingsonderdelen voor subsidie van de Unie. In voorkomend geval wordt bij het verschil voor elk agentschap rekening gehouden met de op percentages gebaseerde aangepaste operationele bijdrage als omschreven in artikel 1.

ARTIKEL 4

Overgangsregelingen

Indien de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst niet op 1 januari valt, is dit artikel in afwijking van artikel 2 van toepassing.

Voor het eerste jaar van uitvoering van de overeenkomst wordt, met betrekking tot de voor het betrokken jaar verschuldigde operationele bijdrage die van toepassing is op het betrokken agentschap of informatiesysteem of de betrokken andere activiteit, zoals vastgesteld overeenkomstig artikel 49 van de overeenkomst en de artikelen 1 tot en met 3 van deze bijlage, de operationele bijdrage *pro rata temporis* verlaagd door het bedrag van de jaarlijkse operationele bijdrage te vermenigvuldigen met de verhouding tussen:

a) het aantal kalenderdagen vanaf de datum van inwerkingtreding van de overeenkomst tot en met 31 december van het betrokken jaar; en

b) het totale aantal kalenderdagen van het betrokken jaar.

PROTOCOL

PROTOCOL BETREFFENDE HET SCHEIDSGERECHT

HOOFDSTUK I

VOORAFGAANDE BEPALINGEN

ARTIKEL I.1

Toepassingsgebied

Indien een van de overeenkomstsluitende partijen (hierna “partijen” genoemd) een geschil ter arbitrage voorlegt overeenkomstig artikel 32, lid 2, of artikel 33, lid 2, van deze overeenkomst, zijn de regels van dit protocol van toepassing.

ARTIKEL I.2

Griffie en secretariaatsdiensten

Het Internationaal Bureau van het Permanent Hof van Arbitrage in Den Haag (hierna “Internationaal Bureau” genoemd) vervult de functie van griffie en verleent de nodige secretariaatsdiensten.

ARTIKEL I.3

Kennisgevingen en berekening van termijnen

1. Kennisgevingen, met inbegrip van mededelingen of voorstellen, kunnen worden verzonden met elk communicatiemiddel dat de verzending ervan bevestigt of waarmee zij kunnen worden gecertificeerd.

2. Dergelijke kennisgevingen mogen alleen elektronisch worden verzonden als een adres specifiek voor dit doel is aangewezen of geautoriseerd door een partij.

3. Deze aan de partijen betekende kennisgevingen worden, voor Zwitserland, gericht aan de afdeling Europa van het Zwitserse ministerie van Buitenlandse Zaken en, voor de Unie, aan de Juridische Dienst van de Commissie.

4. De in dit protocol vastgestelde termijnen gaan in op de dag nadat een gebeurtenis of een handeling heeft plaatsgevonden. Indien de laatste dag waarop een document kan worden ingediend, op een niet-werkdag van de instellingen van de Europese Unie of van de overheid van Zwitserland valt, eindigt de periode van indiening van het document op de eerstvolgende werkdag. Niet-werkdagen die binnen de termijn vallen, worden meegeteld.

ARTIKEL I.4

Kennisgeving van arbitrage

1. De partij die het initiatief neemt om gebruik te maken van arbitrage (hierna “de verzoeker” genoemd) doet de wederpartij (hierna “de verweerder” genoemd) en het Internationaal Bureau een kennisgeving van arbitrage toekomen.

2. De arbitrageprocedure wordt geacht een aanvang te nemen op de dag na die waarop de verweerder de kennisgeving van arbitrage ontvangt.

3. De kennisgeving van arbitrage bevat de volgende informatie:

a) het verzoek dat het geschil aan arbitrage wordt onderworpen;

b) de namen en contactgegevens van de partijen;

c) de naam en het adres van de gemachtigde(n) van de verzoeker;

d) de rechtsgrondslag van de procedure is artikel 32, lid 2, of artikel 33, lid 2, van deze overeenkomst en:

   i) in de in artikel 32, lid 2, van deze overeenkomst bedoelde gevallen, de kwestie die aan het geschil ten grondslag ligt, zoals officieel ter beslechting op de agenda van het Gemengd Comité geplaatst overeenkomstig artikel 32, lid 1, van deze overeenkomst; en

   ii) in de in artikel 33, lid 2, van deze overeenkomst bedoelde gevallen, de beslissing van het scheidsgerecht, de in artikel 32, lid 5, van deze overeenkomst bedoelde uitvoeringsmaatregelen en de betwiste compenserende maatregelen;

e) de benaming van de regels die het geschil hebben veroorzaakt of daarop betrekking hebben;

f) een korte beschrijving van het geschil; en

g) de aanwijzing van een arbiter of, indien vijf arbiters moeten worden benoemd, de aanwijzing van twee arbiters.

4. In de in artikel 32, lid 3, van deze overeenkomst bedoelde gevallen kan de kennisgeving van arbitrage ook informatie bevatten over de noodzaak van een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

5. Vorderingen betreffende de toereikendheid van de kennisgeving van arbitrage vormen geen beletsel voor de instelling van het scheidsgerecht. Het geschil wordt definitief beslecht door het scheidsgerecht.

ARTIKEL I.5

Antwoord op de kennisgeving van arbitrage

1. Binnen zestig dagen na ontvangst van de kennisgeving van arbitrage zendt de verweerder de verzoeker en het Internationaal Bureau een antwoord op de kennisgeving van arbitrage, dat de volgende informatie bevat:

a) de namen en contactgegevens van de partijen;

b) de naam en het adres van de gemachtigde(n) van de verweerder;

c) een antwoord op de informatie in de kennisgeving van arbitrage overeenkomstig artikel I.4, lid 3, punten d) tot en met f); en

d) de aanwijzing van een arbiter of, indien vijf arbiters moeten worden benoemd, de aanwijzing van twee arbiters.

2. In de in artikel 32, lid 3, van deze overeenkomst bedoelde gevallen kan het antwoord op de kennisgeving van arbitrage ook een antwoord bevatten op de informatie in de kennisgeving van arbitrage overeenkomstig artikel I.4, lid 4, van dit protocol en informatie betreffende de noodzaak van een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

3. Het ontbreken van of een onvolledig of te laat antwoord van de verweerder op de kennisgeving van arbitrage vormt geen beletsel voor de instelling van een scheidsgerecht. Het geschil wordt definitief beslecht door het scheidsgerecht.

4. Indien de verweerder in zijn antwoord op de kennisgeving van arbitrage verzoekt dat het scheidsgerecht uit vijf arbiters bestaat, wijst de verzoeker binnen dertig dagen na ontvangst van het antwoord op de kennisgeving van arbitrage een extra arbiter aan.

ARTIKEL I.6

Vertegenwoordiging en bijstand

1. De partijen worden voor het scheidsgerecht vertegenwoordigd door een of meer gemachtigden. De gemachtigden kunnen worden bijgestaan door raadslieden of advocaten.

2. Elke wijziging van de gemachtigden of hun adressen wordt ter kennis gebracht van de wederpartij, het Internationaal Bureau en het scheidsgerecht. Het scheidsgerecht kan te allen tijde op eigen initiatief of op verzoek van een partij verzoeken om bewijs van de aan de gemachtigden van de partijen verleende bevoegdheden.

HOOFDSTUK II

SAMENSTELLING VAN HET SCHEIDSGERECHT

ARTIKEL II.1

Aantal arbiters

Het scheidsgerecht bestaat uit drie arbiters. Indien de verzoeker in zijn kennisgeving van arbitrage of de verweerder in zijn antwoord op de kennisgeving van arbitrage daarom verzoekt, bestaat het scheidsgerecht uit vijf arbiters.

ARTIKEL II.2

Aanwijzing van arbiters

1. Indien drie arbiters moeten worden benoemd, wijst elk van de partijen een arbiter aan. De twee door de partijen aangewezen arbiters wijzen de derde arbiter aan, die het voorzitterschap van het scheidsgerecht bekleedt.

2. Indien vijf arbiters moeten worden benoemd, wijst elk van de partijen twee arbiters aan. De vier door de partijen benoemde arbiters wijzen de vijfde arbiter aan, die het voorzitterschap van het scheidsgerecht bekleedt.

3. Indien de arbiters binnen dertig dagen na de benoeming van de laatste door de partijen aangewezen arbiter geen overeenstemming hebben bereikt over de aanwijzing van de voorzitter van het scheidsgerecht, wordt de voorzitter benoemd door de secretaris-generaal van het Permanent Hof van Arbitrage.

4. Om te helpen bij de selectie van arbiters voor de samenstelling van het scheidsgerecht, wordt een indicatieve lijst opgesteld van personen die de in lid 6 bedoelde kwalificaties bezitten, die gemeenschappelijk is voor alle bilaterale overeenkomsten op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, alsook voor de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Zwitserse Bondsstaat inzake gezondheid, gedaan te [...] op [...] (hierna "de gezondheidsovereenkomst" genoemd), de Overeenkomst tussen de Europese Gemeenschap en de Zwitserse Bondsstaat inzake de handel in landbouwproducten, gedaan te Luxemburg op 21 juni 1999 (hierna "de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten" genoemd) en de Overeenkomst tussen de Europese Unie en de Zwitserse Bondsstaat betreffende de regelmatige financiële bijdrage van Zwitserland tot het terugbrengen van economische en sociale verschillen in de Europese Unie, gedaan te [...] op [...] (hierna "de overeenkomst betreffende de regelmatige financiële bijdrage van Zwitserland" genoemd), waar nodig bijgewerkt. Met het oog op de toepassing van de overeenkomst stelt het Gemengd Comité die lijst vast en actualiseert het deze door middel van een besluit.

5. Indien een partij verzuimt een arbiter aan te wijzen, benoemt de secretaris-generaal van het Permanent Hof van Arbitrage die arbiter uit de in lid 4 bedoelde lijst. Bij gebreke van een dergelijke lijst wordt de arbiter door middel van loting door de secretaris-generaal van het Permanent Hof van Arbitrage benoemd uit de personen die voor de toepassing van lid 4 formeel door één partij of door beide partijen zijn voorgedragen.

6. De personen die het scheidsgerecht vormen, zijn hooggekwalificeerde personen, met of zonder banden met de partijen, wier onafhankelijkheid en afwezigheid van belangenconflicten gewaarborgd zijn en die over een brede ervaring beschikken. Zij beschikken met name over aantoonbare deskundigheid op het gebied van recht en aangelegenheden die onder deze overeenkomst vallen; zij aanvaarden geen instructies van een van de partijen; en zij treden op persoonlijke titel op en aanvaarden geen instructies van enige organisatie of regering met betrekking tot aangelegenheden die verband houden met het geschil. De voorzitter van het scheidsgerecht beschikt ook over ervaring met procedures voor geschillenbeslechting.

ARTIKEL II.3

Verklaringen van arbiters

1. Een persoon die in aanmerking komt voor benoeming als arbiter, meldt alle omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot gegronde twijfels over zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid. Vanaf de aanstelling en gedurende de gehele arbitrageprocedure meldt de arbiter dergelijke omstandigheden onverwijld aan de partijen en aan de andere arbiters, indien de arbiter dit nog niet heeft gedaan.

2. Een arbiter kan worden ontslagen indien er omstandigheden zijn die gegronde twijfel kunnen doen rijzen over zijn onpartijdigheid of onafhankelijkheid.

3. Een partij kan alleen verzoeken om ontslag van een door haar benoemde arbiter om redenen die haar na die benoeming bekend worden.

4. Indien een arbiter nalaat te handelen of indien het voor een arbiter in rechte en in feite onmogelijk is zijn rol te vervullen, is de in artikel II.4 vastgestelde procedure voor het ontslag van arbiters van toepassing.

ARTIKEL II.4

Ontslag van arbiters

1. Elke partij die een arbiter wenst te ontslaan, dient een verzoek tot ontslag in binnen dertig dagen na de datum waarop zij in kennis is gesteld van de benoeming van die arbiter of binnen dertig dagen na de datum waarop zij kennis krijgt van de in artikel II.3 bedoelde omstandigheden.

2. Het verzoek tot ontslag wordt toegezonden aan de wederpartij, aan de arbiter om wier ontslag wordt verzocht, aan de andere arbiters en aan het Internationaal Bureau. In het verzoek worden de redenen voor het verzoek tot ontslag uiteengezet.

3. Wanneer een verzoek tot ontslag is ingediend, kan de wederpartij het verzoek tot ontslag aanvaarden. De betrokken arbiter kan ook aftreden. Aanvaarding of aftreding betekent niet dat de redenen voor het verzoek tot ontslag worden erkend.

4. Indien de wederpartij binnen vijftien dagen na de datum van kennisgeving van het verzoek tot ontslag het verzoek tot ontslag niet aanvaardt of de betrokken arbiter niet aftreedt, kan de partij die om het ontslag verzoekt, de secretaris-generaal van het Permanent Hof van Arbitrage verzoeken een beslissing over het ontslag te nemen.

5. Tenzij de partijen anders overeenkomen, worden in het in lid 4 bedoelde besluit de redenen voor dat besluit vermeld.

ARTIKEL II.5

Vervanging van een arbiter

1. Met inachtneming van lid 2 van dit artikel wordt, indien een arbiter tijdens de arbitrageprocedure moet worden vervangen, een vervanger benoemd of geselecteerd overeenkomstig de procedure van artikel II.2 die van toepassing is op de benoeming of selectie van de te vervangen arbiter. Die procedure is ook van toepassing wanneer een partij geen gebruik heeft gemaakt van haar recht om de te vervangen arbiter te benoemen of aan de benoeming deel te nemen.

2. Indien een arbiter wordt vervangen, wordt de procedure hervat in de fase waarin de vervangen arbiter is opgehouden zijn taken uit te voeren, tenzij het scheidsgerecht anders beslist.

ARTIKEL II.6

Ontheffing van aansprakelijkheid

Behalve in geval van opzettelijk wangedrag of grove nalatigheid, zien de partijen, voor zover het toepasselijke recht dit toestaat, af van elke vordering tegen de arbiters wegens enige handeling of nalatigheid in verband met de arbitrage.

HOOFDSTUK III

ARBITRAGEPROCEDURE

ARTIKEL III.1

Algemene bepalingen

1. De datum van instelling van het scheidsgerecht is de datum waarop de laatste arbiter zijn benoeming heeft aanvaard.

2. Het scheidsgerecht ziet erop toe dat de partijen gelijk worden behandeld en dat beide partijen in een passende fase van de procedure voldoende in de gelegenheid worden gesteld hun rechten te doen gelden en hun zaak uiteen te zetten. Het scheidsgerecht voert de procedure zodanig uit dat vertragingen en onnodige uitgaven worden vermeden en dat het geschil tussen de partijen wordt beslecht.

3. Tenzij het scheidsgerecht anders beslist, wordt een hoorzitting georganiseerd nadat de partijen zijn gehoord.

4. Wanneer een partij een mededeling aan het scheidsgerecht toezendt, doet zij dit via het Internationaal Bureau en zendt zij tegelijkertijd een kopie toe aan de wederpartij. Het Internationaal Bureau zendt een kopie van die mededeling toe aan elk van de arbiters.

ARTIKEL III.2

Plaats van arbitrage

De plaats van arbitrage is Den Haag. Het scheidsgerecht kan, indien uitzonderlijke omstandigheden zulks vereisen, op een andere plaats bijeenkomen die het voor zijn beraadslagingen passend acht.

ARTIKEL III.3

Taal

1. De talen van de procedure zijn Frans en Engels.

2. Het scheidsgerecht kan gelasten dat alle bij de conclusie van eis of de conclusie van antwoord gevoegde documenten en alle verdere documenten die tijdens de procedure worden geproduceerd en in hun oorspronkelijke taal worden overgelegd, vergezeld gaan van een vertaling in een van de proceduretalen.

ARTIKEL III.4

Conclusie van eis

1. De verzoeker zendt zijn conclusie van eis schriftelijk toe aan de verweerder en aan het scheidsgerecht via het Internationaal Bureau, binnen de door het scheidsgerecht vastgestelde termijn. De verzoeker kan besluiten zijn in artikel I.4 bedoelde kennisgeving van arbitrage als een conclusie van eis te beschouwen, mits deze ook voldoet aan alle in de leden 2 en 3 van dit artikel vermelde vereisten.

2. De conclusie van eis bevat de volgende informatie:

a) de in artikel I.4, lid 3, punten b) tot en met f), beschreven informatie;

b) een uiteenzetting van de tot staving van de vordering aangevoerde feiten; en

c) de juridische argumenten die tot staving van de vordering zijn aangevoerd.

3. De conclusie van eis gaat, voor zover mogelijk, vergezeld van alle door de verzoeker genoemde documenten en andere bewijsstukken, of dient ernaar te verwijzen. In de in artikel 32, lid 3, van deze overeenkomst bedoelde gevallen bevat de conclusie van eis ook, voor zover mogelijk, informatie over de noodzaak van een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

ARTIKEL III.5

Conclusie van antwoord

1. De verweerder zendt de conclusie van antwoord schriftelijk toe aan de verzoeker en aan het scheidsgerecht via het Internationaal Bureau, binnen de door het scheidsgerecht vastgestelde termijn. De verweerder kan besluiten het antwoord op de in artikel I.5 bedoelde kennisgeving van arbitrage te beschouwen als een conclusie van antwoord, mits het antwoord op de kennisgeving van arbitrage ook voldoet aan de voorwaarden van lid 2 van dit artikel.

2. In de conclusie van antwoord wordt geantwoord op de punten in de conclusie van eis als bedoeld in artikel III.4, lid 2, punten a) tot en met c), van dit protocol. De conclusie van antwoord gaat, voor zover mogelijk, vergezeld van alle door de verweerder genoemde documenten en andere bewijsstukken, of dient ernaar te verwijzen. In de in artikel 32, lid 3, van deze overeenkomst bedoelde gevallen bevat de conclusie van antwoord ook, voor zover mogelijk, informatie over de noodzaak van een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

3. In de conclusie van antwoord, of in een latere fase van de arbitrageprocedure, indien het scheidsgerecht beslist dat een vertraging door omstandigheden gerechtvaardigd is, kan de verweerder een reconventionele vordering instellen, mits het scheidsgerecht ter zake bevoegd is.

4. Artikel III.4, leden 2 en 3, is van toepassing op een reconventionele vordering.

ARTIKEL III.6

Bevoegdheid van het scheidsgerecht

1. Het scheidsgerecht beslist of het bevoegd is op grond van artikel 32, lid 2, of artikel 33, lid 2, van deze overeenkomst.

2. In de in artikel 32, lid 2, van deze overeenkomst bedoelde gevallen is het scheidsgerecht bevoegd om de kwestie te onderzoeken die aan het geschil ten grondslag ligt, zoals officieel ter beslechting op de agenda van het Gemengd Comité geplaatst overeenkomstig artikel 32, lid 1, van deze overeenkomst.

3. In de in artikel 33, lid 2, van deze overeenkomst bedoelde gevallen is het scheidsgerecht dat het hoofdgeding heeft behandeld, bevoegd om de evenredigheid van de betwiste compenserende maatregelen te onderzoeken, ook wanneer die maatregelen geheel of gedeeltelijk zijn genomen in het kader van een andere bilaterale overeenkomst op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt.

4. Een exceptie van onbevoegdheid van het scheidsgerecht wordt uiterlijk in de conclusie van antwoord ingediend of, in het geval van een reconventionele vordering, in het antwoord. Het feit dat een partij een arbiter heeft benoemd of aan zijn benoeming heeft deelgenomen, ontneemt haar niet het recht om een dergelijke exceptie op te werpen. De exceptie dat het geschil de bevoegdheden van het scheidsgerecht te buiten zou gaan, wordt opgeworpen zodra de kwestie waarvan wordt beweerd dat die zijn bevoegdheden te buiten gaat, tijdens de arbitrageprocedure aan de orde wordt gesteld. Het scheidsgerecht kan in ieder geval een na het verstrijken van de gestelde termijn opgeworpen exceptie toestaan, indien het van oordeel is dat er een geldige reden voor de vertraging was.

5. Het scheidsgerecht kan uitspraak doen over de in lid 4 bedoelde exceptie, hetzij door deze als een preliminaire vraag te behandelen, hetzij in de in het hoofdgeding gegeven beslissing.

ARTIKEL III.7

Andere schriftelijke opmerkingen

Het scheidsgerecht beslist, na raadpleging van de partijen, welke andere schriftelijke opmerkingen, naast de conclusie van eis en de conclusie van antwoord, de partijen moeten of kunnen indienen en stelt de termijn voor de indiening ervan vast.

ARTIKEL III.8

Termijnen

1. De door het scheidsgerecht vastgestelde termijnen voor de mededeling van de schriftelijke documenten, met inbegrip van de conclusie van eis en de conclusie van antwoord, mogen niet meer dan negentig dagen bedragen, tenzij de partijen anders overeenkomen.

2. Het scheidsgerecht neemt zijn definitieve beslissing binnen twaalf maanden na de datum van zijn instelling. In uitzonderlijke omstandigheden waarin zich bijzondere moeilijkheden voordoen, kan het scheidsgerecht die termijn met ten hoogste drie maanden verlengen.

3. De in de leden 1 en 2 vastgestelde termijnen worden gehalveerd:

a) op verzoek van de verzoeker of de verweerder, indien het scheidsgerecht binnen dertig dagen na dat verzoek, na de wederpartij te hebben gehoord, oordeelt dat de zaak spoedeisend is; of

b) indien de partijen dit overeenkomen.

4. In de in artikel 33, lid 2, van deze overeenkomst bedoelde gevallen neemt het scheidsgerecht zijn definitieve beslissing binnen zes maanden na de datum waarop de compenserende maatregelen overeenkomstig artikel 33, lid 1, van deze overeenkomst zijn meegedeeld.

ARTIKEL III.9

Verwijzingen naar het Hof van Justitie van de Europese Unie

1. Overeenkomstig artikel 29 en artikel 32, lid 3, van deze overeenkomst legt het scheidsgerecht geschillen voor aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

2. Het scheidsgerecht kan zich op elk moment van de procedure tot het Hof van Justitie van de Europese Unie wenden, mits het in staat is het juridische en feitelijke kader van de zaak en de rechtsvragen die deze opwerpt, nauwkeurig te omschrijven.

De procedure voor het scheidsgerecht wordt geschorst totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak heeft gedaan.

3. Elke partij kan het scheidsgerecht een met redenen omkleed verzoek sturen om het geschil naar het Hof van Justitie van de Europese Unie te verwijzen. Het scheidsgerecht wijst een dergelijk verzoek af indien het van oordeel is dat niet is voldaan aan de in lid 1 bedoelde voorwaarden voor een verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie. Indien het scheidsgerecht het verzoek van een partij om verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie afwijst, motiveert het zijn beslissing in de in het hoofdgeding gegeven beslissing.

4. Het scheidsgerecht verwijst een geschil naar het Hof van Justitie van de Europese Unie door middel van een kennisgeving. De kennisgeving bevat ten minste de volgende informatie:

a) een korte beschrijving van het geschil;

b) de betrokken rechtshandeling(en) van de Unie en/of de betrokken bepaling(en) van deze overeenkomst; en

c) het Unierechtelijk begrip dat moet worden uitgelegd overeenkomstig artikel 29, lid 2, van deze overeenkomst.

Het scheidsgerecht stelt de partijen in kennis van de verwijzing van een geschil naar het Hof van Justitie van de Europese Unie.

5. Het Hof van Justitie van de Europese Unie past naar analogie het reglement van orde toe dat van toepassing is op de uitoefening van zijn bevoegdheid om bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak te doen over de uitlegging van de Verdragen en de handelingen van de instellingen, organen en instanties van de Unie.

6. De gemachtigden en advocaten die overeenkomstig de artikelen I.4, I.5, III.4 en III.5 gemachtigd zijn om de partijen voor het scheidsgerecht te vertegenwoordigen, zijn gemachtigd om de partijen voor het Hof van Justitie van de Europese Unie te vertegenwoordigen.

ARTIKEL III.10

Voorlopige maatregelen

1. In de in artikel 33, lid 2, van deze overeenkomst bedoelde gevallen kan elke partij in elke fase van de arbitrageprocedure verzoeken om voorlopige maatregelen strekkende tot de opschorting van de compenserende maatregelen.

2. De verzoeken overeenkomstig lid 1 bevatten een duidelijke omschrijving van het voorwerp van het geschil en van de omstandigheden waaruit het spoedeisende karakter van het verzoek blijkt, alsmede de middelen, zowel feitelijk als rechtens, op grond waarvan de voorlopige maatregelen waartoe wordt geconcludeerd, op het eerste gezicht gerechtvaardigd voorkomen. Zij bevatten al het beschikbare bewijs en de bewijsaanbiedingen ter rechtvaardiging van de toekenning van de voorlopige maatregelen.

3. De partij die om voorlopige maatregelen verzoekt, zendt haar verzoek schriftelijk toe aan de wederpartij en aan het scheidsgerecht via het Internationaal Bureau. Het scheidsgerecht stelt een korte termijn vast waarbinnen die wederpartij schriftelijke opmerkingen kan indienen of mondelinge opmerkingen kan maken.

4. Het scheidsgerecht neemt binnen één maand na de indiening van het in lid 1 bedoelde verzoek een beslissing over de opschorting van de betwiste compenserende maatregelen indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

a) het scheidsgerecht is op het eerste gezicht overtuigd van de gegrondheid van de zaak die is voorgelegd door de partij die in haar verzoek om voorlopige maatregelen verzoekt;

b) het scheidsgerecht is van oordeel dat, in afwachting van zijn definitieve beslissing, de partij die om voorlopige maatregelen verzoekt, ernstige en onherstelbare schade zou lijden indien de compenserende maatregelen niet worden opgeschort; en

c) de schade die wordt berokkend aan de partij die om voorlopige maatregelen verzoekt door de onmiddellijke toepassing van de betwiste compenserende maatregelen, weegt zwaarder dan het belang bij een onmiddellijke en daadwerkelijke toepassing van die maatregelen.

5. De in artikel III.9, lid 2, tweede alinea, bedoelde opschorting van de procedure is niet van toepassing in procedures op grond van dit artikel.

6. Een door het scheidsgerecht overeenkomstig lid 4 genomen beslissing is slechts van voorlopige aard en laat de beslissing ten gronde van het scheidsgerecht onverlet.

7. Tenzij in de door het scheidsgerecht overeenkomstig lid 4 van dit artikel genomen beslissing een eerdere datum voor het einde van de opschorting is vastgesteld, vervalt de opschorting wanneer de definitieve beslissing op grond van artikel 33, lid 2, van deze overeenkomst wordt genomen.

8. Voor alle duidelijkheid: voor de toepassing van dit artikel houdt het scheidsgerecht bij het afwegen van de respectieve belangen van de partij die om de voorlopige maatregelen verzoekt en van de wederpartij rekening met de belangen van de personen en marktdeelnemers van de partijen, maar deze afweging houdt niet in dat aan deze personen of marktdeelnemers een procesbevoegdheid voor het scheidsgerecht wordt toegekend.

ARTIKEL III.11

Bewijsmateriaal

1. Elke partij verstrekt bewijs van de feiten die ten grondslag liggen aan haar eis of verweer.

2. Op verzoek van een partij of op eigen initiatief kan het scheidsgerecht de partijen om relevante informatie verzoeken die het noodzakelijk en passend acht. Het scheidsgerecht stelt een termijn vast waarbinnen de partijen op zijn verzoek moeten reageren.

3. Op verzoek van een partij of op eigen initiatief kan het scheidsgerecht bij alle bronnen alle informatie inwinnen die het passend acht. Het scheidsgerecht heeft ook het recht om het advies van deskundigen in te winnen wanneer het dat passend acht, met inachtneming van eventuele door de partijen overeengekomen voorwaarden.

4. Alle informatie die het scheidsgerecht uit hoofde van dit artikel heeft verkregen, wordt ter beschikking gesteld van de partijen en de partijen kunnen opmerkingen over die informatie indienen bij het scheidsgerecht.

5. Na het standpunt van de wederpartij te hebben ingewonnen, neemt het scheidsgerecht passende maatregelen om alle vragen van een partij in verband met de bescherming van persoonsgegevens, het beroepsgeheim en de gerechtvaardigde belangen van vertrouwelijkheid te behandelen.

6. Het scheidsgerecht stelt de toelaatbaarheid, relevantie en kracht van het overgelegde bewijsmateriaal vast.

ARTIKEL III.12

Hoorzittingen

1. Wanneer een hoorzitting moet plaatsvinden, stelt het scheidsgerecht, na de partijen te hebben geraadpleegd, de partijen ruim van tevoren in kennis van de datum, het tijdstip en de plaats van de hoorzitting.

2. De hoorzittingen zijn openbaar, tenzij het scheidsgerecht ambtshalve of op verzoek van partijen om gewichtige redenen anders beslist.

3. Van elke hoorzitting wordt een proces-verbaal opgesteld, dat wordt ondertekend door de voorzitter van het scheidsgerecht. Alleen dit proces-verbaal is authentiek.

4. Het scheidsgerecht kan besluiten de hoorzitting virtueel te houden overeenkomstig de praktijk van het Internationaal Bureau. De partijen worden tijdig van deze praktijk in kennis gesteld. In dergelijke gevallen zijn lid 1, op overeenkomstige wijze, en lid 3 van toepassing.

ARTIKEL III.13

Verzuim

1. Indien de verzoeker binnen de in dit protocol of de door het scheidsgerecht vastgestelde termijn zonder geldige reden zijn conclusie van eis niet heeft ingediend, gelast het scheidsgerecht de afsluiting van de arbitrageprocedure, tenzij er openstaande vragen zijn waarover een uitspraak nodig kan zijn en indien het scheidsgerecht het passend acht dit te doen.

Indien de verweerder binnen de in dit protocol of de door het scheidsgerecht vastgestelde termijn zonder geldige reden geen antwoord op de kennisgeving van arbitrage of geen conclusie van antwoord heeft ingediend, gelast het scheidsgerecht de voortzetting van de procedure, zonder ervan uit te gaan dat dit verzuim op zich aanvaarding van de beweringen van de verzoeker inhoudt.

De tweede alinea is ook van toepassing wanneer de verzoeker geen antwoord op een reconventionele vordering indient.

2. Indien een partij die naar behoren is opgeroepen overeenkomstig artikel III.12, lid 1, niet op een hoorzitting verschijnt en daarvoor geen geldige reden opgeeft, kan het scheidsgerecht de arbitrage voortzetten.

3. Indien een partij die door het scheidsgerecht naar behoren is verzocht om aanvullend bewijsmateriaal te verstrekken, zonder geldige reden nalaat dit binnen de gestelde termijn te doen, kan het scheidsgerecht uitspraak doen op basis van het bewijsmateriaal waarover het beschikt.

ARTIKEL III.14

Beëindiging van de procedure

1. Indien wordt aangetoond dat de partijen redelijkerwijs de mogelijkheid hebben gehad om hun argumenten naar voren te brengen, kan het scheidsgerecht de procedure beëindigen.

2. Het scheidsgerecht kan, indien het dit vanwege uitzonderlijke omstandigheden noodzakelijk acht, op eigen initiatief of op verzoek van een partij besluiten de procedure te allen tijde te heropenen voordat het een beslissing heeft genomen.

HOOFDSTUK IV

BESLISSING

ARTIKEL IV.1

Beslissingen

Het scheidsgerecht streeft ernaar zijn beslissingen bij consensus te nemen. Indien het echter onmogelijk blijkt om bij consensus een beslissing te nemen, wordt de beslissing van het scheidsgerecht met meerderheid van stemmen van de arbiters genomen.

ARTIKEL IV.2

Vorm en gevolgen van de beslissing van het scheidsgerecht

1. Het scheidsgerecht kan op verschillende tijdstippen afzonderlijke beslissingen over verschillende kwesties nemen.

2. Alle beslissingen worden schriftelijk genomen en met redenen omkleed. Zij zijn definitief en bindend voor de partijen.

3. De beslissing van het scheidsgerecht wordt ondertekend door de arbiters, bevat de datum waarop zij is genomen en vermeldt de plaats van arbitrage. Een kopie van de door de arbiters ondertekende beslissing wordt door het Internationaal Bureau aan de partijen toegezonden.

4. Het Internationaal Bureau maakt de beslissing van het scheidsgerecht openbaar.

Bij het openbaar maken van de beslissing van het scheidsgerecht neemt het Internationaal Bureau de toepasselijke regels inzake de bescherming van persoonsgegevens, het beroepsgeheim en de gerechtvaardigde belangen van vertrouwelijkheid in acht.

De in de tweede alinea bedoelde regels zijn identiek voor alle bilaterale overeenkomsten op de gebieden van de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, alsmede voor de gezondheidsovereenkomst, de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten en de overeenkomst betreffende de regelmatige financiële bijdrage van Zwitserland. Met het oog op de toepassing van de overeenkomst stelt het Gemengd Comité die regels vast en actualiseert het deze door middel van een besluit.

5. De partijen leven alle beslissingen van het scheidsgerecht onverwijld na.

6. In de in artikel 32, lid 2, van deze overeenkomst bedoelde gevallen stelt het scheidsgerecht, na het advies van de partijen te hebben ingewonnen, in de beslissing ten gronde een redelijke termijn vast om gevolg te geven aan zijn beslissing overeenkomstig artikel 32, lid 5, van deze overeenkomst, rekening houdend met de interne procedures van de partijen.

ARTIKEL IV.3

Toepasselijk recht, uitleggingsregels, bemiddelaar

1. Het toepasselijk recht bestaat uit deze overeenkomst, de rechtshandelingen van de Unie waarnaar in de overeenkomst wordt verwezen, alsmede alle andere regels van internationaal recht die relevant zijn voor de toepassing van die instrumenten.

2. Het scheidsgerecht beslist overeenkomstig de in artikel 29 van deze overeenkomst bedoelde uitleggingsregels.

3. Eerdere beslissingen van een geschillenbeslechtingsorgaan met betrekking tot de evenredigheid van compenserende maatregelen in het kader van een andere bilaterale overeenkomst als bedoeld in artikel 33, lid 1, zijn bindend voor het scheidsgerecht.

4. Het scheidsgerecht mag niet als bemiddelaar of *ex aequo et bono* beslissen.

ARTIKEL IV.4

Onderling overeengekomen oplossing of andere redenen om de procedure te beëindigen

1. De partijen kunnen te allen tijde onderling een oplossing voor hun geschil overeenkomen. Zij delen die oplossing gezamenlijk mee aan het scheidsgerecht. Indien de oplossing ingevolge de desbetreffende interne procedures van een van beide partijen goedkeuring vergt, verwijst de kennisgeving naar dat vereiste en wordt de arbitrageprocedure opgeschort. Indien een dergelijke goedkeuring niet is vereist, of nadat is kennisgegeven van de afronding van die interne procedures, wordt de arbitrageprocedure beëindigd.

2. Indien de verzoeker in de loop van de procedure het scheidsgerecht schriftelijk meedeelt dat hij de procedure niet wenst voort te zetten en indien de verweerder op de datum van ontvangst van die mededeling door het scheidsgerecht nog geen stappen in de procedure heeft ondernomen, vaardigt het scheidsgerecht een beschikking uit waarin de beëindiging van de procedure officieel wordt vastgelegd. Het scheidsgerecht beslist over de kosten, die ten laste komen van de verzoeker, indien dit door het gedrag van die partij gerechtvaardigd lijkt.

3. Indien het scheidsgerecht, voordat het een beslissing heeft genomen, tot de conclusie komt dat voortzetting van de procedure zinloos of onmogelijk is geworden om een andere dan de in de leden 1 en 2 genoemde redenen, stelt het scheidsgerecht de partijen in kennis van zijn voornemen om een beschikking tot beëindiging van de procedure uit te vaardigen.

De eerste alinea is niet van toepassing wanneer er openstaande vragen zijn waarover mogelijk een uitspraak moet worden gedaan en indien het scheidsgerecht dit passend acht.

4. Het scheidsgerecht doet de partijen een kopie toekomen van de beschikking tot beëindiging van de arbitrageprocedure of van de in onderlinge overeenstemming tussen de partijen genomen beslissing, ondertekend door de arbiters. Artikel IV.2, leden 2 tot en met 5, is van toepassing op arbitrale beslissingen die in onderlinge overeenstemming tussen de partijen worden genomen.

ARTIKEL IV.5

Correctie van de beslissing van het scheidsgerecht

1. Binnen dertig dagen na ontvangst van de beslissing van het scheidsgerecht kan een partij, door middel van een kennisgeving aan de wederpartij en aan het scheidsgerecht via het Internationaal Bureau, het scheidsgerecht verzoeken eventuele fouten in de berekening, materiële of typografische fouten, of soortgelijke fouten of weglatingen in de tekst van de beslissing van het scheidsgerecht te corrigeren. Indien het scheidsgerecht het verzoek gegrond acht, voert het de correctie binnen 45 dagen na ontvangst van dat verzoek uit. Het verzoek heeft geen opschortend effect op de in artikel IV.2, lid 6, bedoelde termijn.

2. Het scheidsgerecht kan binnen dertig dagen na de mededeling van zijn beslissing op eigen initiatief de in lid 1 bedoelde correcties aanbrengen.

3. De in lid 1 van dit artikel bedoelde correcties worden schriftelijk aangebracht en maken integrerend deel uit van de beslissing. Artikel IV.2, leden 2 tot en met 5, is van toepassing.

ARTIKEL IV.6

Honoraria van arbiters

1. De in artikel IV.7 bedoelde honoraria zijn redelijk, waarbij rekening wordt gehouden met de complexiteit van de zaak, de tijd die de arbiters eraan hebben besteed en alle andere relevante omstandigheden.

2. Er wordt een lijst van dagelijkse vergoedingen en maximum- en minimumaantallen uren, die identiek is voor alle bilaterale overeenkomsten op de gebieden die verband houden met de interne markt waaraan Zwitserland deelneemt, alsmede voor de gezondheidsovereenkomst, de overeenkomst inzake de handel in landbouwproducten en de overeenkomst betreffende de regelmatige financiële bijdrage van Zwitserland, opgesteld en indien nodig geactualiseerd. Met het oog op de toepassing van de overeenkomst stelt het Gemengd Comité die lijst vast en actualiseert het deze door middel van een besluit.

ARTIKEL IV.7

Kosten

1. Elke partij draagt haar eigen kosten en de helft van de kosten van het scheidsgerecht.

2. Het scheidsgerecht stelt zijn kosten vast in zijn beslissing ten gronde. Deze kosten omvatten alleen:

a) de honoraria van de arbiters, die voor elke arbiter afzonderlijk moeten worden vermeld en door het scheidsgerecht zelf moeten worden vastgesteld overeenkomstig artikel IV.6;

b) de reis- en verblijfkosten en andere uitgaven van de arbiters; en

c) de honoraria en kosten van het Internationaal Bureau.

3. De in lid 2 bedoelde kosten zijn redelijk, waarbij rekening wordt gehouden met het litigieuze bedrag, de complexiteit van het geschil, de tijd die de arbiters en eventuele door het scheidsgerecht aangestelde deskundigen eraan hebben besteed, en andere relevante omstandigheden.

ARTIKEL IV.8

Consignatie

1. Bij aanvang van de arbitrage kan het Internationaal Bureau de partijen verzoeken als voorschot op de in artikel IV.7, lid 2, bedoelde kosten gelijke bedragen in consignatie te geven.

2. Tijdens de arbitrageprocedure kan het Internationaal Bureau de partijen verzoeken extra bedragen in consignatie te geven in aanvulling op de in lid 1 bedoelde bedragen.

3. Alle overeenkomstig dit artikel door de partijen in consignatie gegeven bedragen worden betaald aan het Internationaal Bureau, dat deze aanwendt ter dekking van de werkelijk gemaakte kosten, waaronder met name de honoraria betaald aan de arbiters en het Internationaal Bureau.

HOOFDSTUK V

SLOTBEPALINGEN

ARTIKEL V.1

Wijzigingen

Het Gemengd Comité kan bij besluit wijzigingen van dit protocol vaststellen.